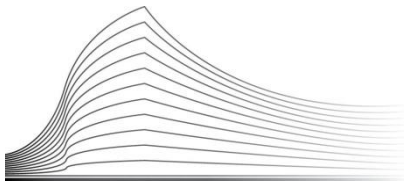

Repertoriumnummer **2024/**
Datum van uitspraak **19.12.2024**
Rolnummer **23/3271/A**

☐ Aan te bieden aan de ontvanger

B VON-EVT Eindvonnis op tegenspraak 24 euro bijzondere bijdrage begrotingsfonds juridische tweedelijnsbijstand geïnd

Aangeboden op
Niet te registreren

NEDERLANDSTALIGE
RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG
BRUSSEL

VONNIS

5DE KAMER
BURGERLIJKE ZAKEN

DE ZAAK VAN

1. …, met rijksregisternummer …,
2. …, met rijksregisternummer …,
3. …, met rijksregisternummer …,
4. …, met rijksregisternummer …,

Allen met woonplaats te …,

Eisers

Met als raadslieden …,

TEGEN

De BELGISCHE STAAT, **FEDERALE OVERHEIDSDIENST JUSTITIE**, vertegenwoordigd door de minister van Justitie en van de Noordzee, met kantoren te 1000 Brussel, Waterloolaan 115, en met KBO-nummer 0308.357.753,

Verweerder

Met als raadsman …,

* * *

I. PROCEDURE

1.
De rechtbank nam kennis van de stukken van de rechtspleging en in het bijzonder van:

- de gedinginleidende dagvaarding, betekend met gerechtsdeurwaardersexploot aan verweerder op **09.11.2023**;
- de beschikking van **01.12.2023** tot bekrachtiging van de minnelijk overeengekomen conclusietermijnen en vaststelling van een pleitdatum, **21.11.2024**, in toepassing van art. 747, §1 Ger.W.;
- het bevelschrift van **18.11.2024** tot toewijzing van de zaak aan een kamer samengesteld uit drie rechters, in toepassing van art. 92, §1/1 Ger.W.;
- de conclusies die partijen neerlegden.

Op de openbare zitting van **21.11.2024** hoorde de rechtbank de middelen voor:

- eisers: … in persoon, bijgestaan door hun raadslieden, voornoemd, en …, vertegenwoordigd door hun raadslieden, voornoemd;

- verweerder, vertegenwoordigd door zijn raadsman, voornoemd.

Hierna werden de debatten gesloten en de zaak in beraad genomen.

Overeenkomstig art. 748bis Ger.W. geldt voor de toepassing van art. 780, 1e lid, 3° Ger.W. de laatst neergelegde conclusie als syntheseconclusie die alle vorige conclusies en desgevallend de gedinginleidende akte vervangen, met name de conclusie neergelegd voor:

- eisers op **22.07.2024** (digitaal);
- verweerder op **19.09.2024** (digitaal).

Beide partijen legden eveneens een stukkenbundel neer, waarvan de rechtbank kennis nam.

II. VORDERINGEN

2.
Eisers vorderen (samengevat):

- hun vordering ontvankelijk en gegrond te verklaren;
- voor recht te zeggen dat verweerder foutief heeft gehandeld (niet exhaustief):
    - gebrekkige samenstelling van het strafdossier: de detentiefiche en pertinente informatie over het strafrechtelijk verleden van … ontbraken bij de beoordeling door de correctionele rechtbank van de strafzaak en van de vordering tot onmiddellijke aanhouding;
    - het hoger beroep werd door het hof van beroep niet met de nodige prioriteit en zeker niet binnen een redelijke termijn behandeld;
    - de onwettige sluiting van de C2-kamer van het hof van beroep, zonder screening van de dossiers, waaronder dat van …;
    - niet tijdig het nodige doen om de structurele onderbezetting/niet-invulling van het kader van het hof van beroep te voorkomen of eraan te remediëren;
- verweerder te veroordelen tot betaling aan eisers van een schadevergoeding van **1 euro provisioneel**, meer vergoedende intresten vanaf **04.05.2019** tot **09.11.2023**, en vanaf dan meer gerechtelijke interesten tot de volledige betaling, alle interesten aan de wettelijke interestvoet;
- verweerder te veroordelen tot de gedingkosten m.i.v. de rechtsplegingsvergoeding.

Kosten:

- dagvaardingskosten: **214,70 euro**
- rechtsplegingsvergoeding: **1.800 euro**.

3.
Verweerder vordert:

- de vorderingen ongegrond te verklaren;
- eisers te veroordelen tot de gedingkosten, m.i.v. de rechtsplegingsvergoeding.

Kosten:

- rechtsplegingsvergoeding: **1.800 euro**.

III. SITUERING GESCHIL EN FEITEN

4.
…, geboren op **27.02.1996**, werd op **04.05.2019** verkracht en vermoord. Zij wordt hierna ook aangeduid als "het Slachtoffer".

… werd schuldig bevonden aan die feiten en veroordeeld tot een levenslange opsluiting. In deze procedure komt hij vooral ter sprake als de beklaagde wat betreft een eerdere verkrachtingszaak. Hierna spreken we in dat verband van "de Beklaagde" en de Verkrachtingszaak.

… en … zijn de ouders van het Slachtoffer. … en … zijn haar jongere zus resp. broer. Zij worden samen hierna ook aangeduid als "eisers".

Eisers houden de BELGISCHE STAAT, hierna ook "verweerder", aansprakelijk voor de verkrachting en moord van hun dochter/zus. Zij stellen dat de rechterlijke, uitvoerende en wetgevende macht fouten hebben begaan waardoor de Beklaagde op 04.05.2019 op vrije voeten was en de feiten kon plegen. Eisers vragen een provisionele schadevergoeding van 1 euro.

5.
Hierna volgt een chronologie van de feiten die relevant zijn voor de beslechting van het geschil, met de kernfeiten omkaderd. Deze historiek berust op de door partijen bijgebrachte stukken, waaronder vooral het verslag van december 2019 van het "*Bijzonder onderzoek naar het dossier van …"* van de Hoge Raad voor de Justitie (hierna "HRJ" en "het HRJ Verslag"), en op de feiten die eisers in conclusie aanvoeren en die verweerder uitdrukkelijk niet betwist.

6.
2004

26.10.2004: De Beklaagde wordt veroordeeld voor de verkrachting van een vrouw. Het vonnis ligt niet voor en de strafmaat is de rechtbank niet bekend. De Beklaagde moet de gevangenis in voor een totale duur van 4,5 jaar, omdat er nog veroordelingen openstaan voor andere misdrijven (eigendomsdelicten en verkeer).

2008

12.2008: De Beklaagde komt vrij na het volledig uitzitten van zijn straf.

2009

23.12.2009: De minister van Justitie kondigt in Omzendbrief nr. 154 besparingsmaatregelen aan op de personeels- en werkingskredieten. De publicatie van vacatures voor de magistratuur en het gerechtspersoneel zullen worden vertraagd en gespreid in de tijd.

2014

24.09.2014: Na eerdere, niet beantwoorde brieven, klaagt de eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen bij de minister van Justitie het gebrek aan griffie- en gerechtspersoneel aan, het gebrek aan de meest elementaire ondersteuning bij de hervorming van justitie alsook de structurele onderbezetting van het magistratenkader. Hij waarschuwt: "*Gelet op de onderbezetting en de overbelasting van het resterende personeel wordt het bovendien onvermijdelijk dat er vergissingen en omissies zullen gebeuren wat, vooral in strafzaken, zou kunnen leiden tot procedurefouten met desastreuze gevolgen. […] Voor zoveel als nodig wens ik ook nog eens de structurele onderbezetting van het magistratenkader van ons Hof, zoals deze uit de werklastmeting is gebleken, in herinnering te brengen. Dit naast het gegeven dat steeds gesleept wordt met de publicaties van de vacatures van collega's die met pensioen gaan, waardoor o.m. dit najaar vier collega's niet tijdig zullen vervangen worden, wat aanleiding geeft tot moeilijkheden en overbelasting van de andere collega's. […]."*

23.10.2014: De eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen meldt aan de minister van Justitie dat sinds september 4 kamervoorzitters in ruste zijn gesteld en één raadsheer langdurig ziek is. Hij wijst op de ernstige achterstand die dit veroorzaakt bij het vellen van arresten en op "*de moeilijkheden die daardoor rijzen om de betreffende kamers van het hof regelmatig samen te stellen."* Hij dringt aan op de snelle benoeming van de 3 recent voorgedragen kandidaten raadsheren.

2015

08.01.2015: De eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen dringt bij de minister van Justitie aan op de snelle benoeming van een recent voorgedragen kandidaat raadsheer en meldt het nakende vertrek van een andere raadsheer naar het Hof van Cassatie.

04.09.2015: De eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen stelt in de krant De Morgen: "*Zowat overal zie je dat we op 70 à 80 procent zitten van ons kader inzake magistraten en griffiers. Als je op een griffie van een hof als het onze vijftien man te weinig hebt, nog abstractie makend van zwangerschappen, ziekteverloven en burn-outs, dan weet je dat je aan het verzuipen bent. Dan moet je zittingen schorsen omdat je niet voldoende personeel hebt, infobalies sluiten en mensen die nog in opleiding zitten taken laten vervullen waarvoor ze nog niet klaar zijn. Dan moet je niet verbaasd zijn als er vroeg of laat ongelukken gebeuren, want zelfs gekwalificeerde en ervaren mensen kunnen fouten maken."*

2016

07.06.2016: De pers bericht over acties van magistraten en gerechtspersoneel tegen de besparingen binnen Justitie. De derde grondwettelijke macht eist van de wetgevende en uitvoerende macht voldoende middelen om haar taak naar behoren uit te voeren.

13.07.2016: Twee volksvertegenwoordigers dienen een voorstel van resolutie[1] in bij de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers voor de vrijwaring van het gezag en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. In de toelichting klinkt het:

> "*De buitengewone uithaal in de media van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie op 14 mei 2016 onderstreept het diepe ongenoegen bij de gerechtelijke wereld. De eerste voorzitter beschuldigt de regering ervan het gerecht te verwaarlozen, door te vragen almaar meer geschillen te behandelen met almaar minder personeel. […]*
> *De oproep van de Belgische magistraten verdient aandacht, temeer daar zij al sinds de aanvang van deze regeerperiode hun stem hebben laten horen; wanneer die periode zal zijn afgelopen, zal de rechterlijke macht immers jaarlijks een lineaire besparing hebben ondergaan van 2 %, dat wil zeggen 10 % tussen 2015 en 2019. […]"*
>
> "*België besteedde in 2014 echter minder dan 100 euro per inwoner aan de werking van de hoven en rechtbanken, tegenover 110 euro in Nederland, 142 euro in Duitsland, 155 euro in het Verenigd Koninkrijk en 180 euro in Luxemburg. Ons land besteedde er aldus minder dan 0,3 % van het bbp aan. De federale begroting voorzag voor 2016 voor alle hoven en rechtbanken in minder personeelsuitgaven […]. Meer algemeen bedraagt voor 2016 het budget voor de gewone hoven en rechtbanken […] 865 miljoen euro, hetgeen neerkomt op het laagste budget sinds 2008 (847 miljoen euro). [...]*"
>
> "*De meest dramatische situatie doet zich echter voor bij de hoven van beroep: het kader zou er immers maar voor 82 % zijn opgevuld: 78 % in Antwerpen en Brussel, 87 % in Gent, 92 % in Luik en 80 % in Bergen. Een dergelijke situatie is kritiek. Het aantal rechters in België is heel laag in verhouding tot het aantal te behandelen zaken: in België zouden er per 100 000 inwoners 15 rechters voor 6 700 nieuwe zaken zijn, tegen 24 per 100 000 inwoners voor 1 800 nieuwe zaken in Duitsland. […] waardoor België de Europese Staat is met het tweede hoogste aantal nieuwe zaken aangaande civielrechtelijke geschillen en handelsgeschillen in eerste aanleg per 100 inwoners."*

31.10.2016: Feiten van verkrachting en diefstal van geweld op de ex-partner van de Beklaagde (hierna "de Verkrachtingszaak") waarvoor hij later zal worden veroordeeld.

06.11.2016: De Beklaagde biedt zich aan bij de politie, bekent de feiten en wordt van zijn vrijheid beroofd.

[1] Voorstel van resolutie ingediend door Olivier Maingain en Véronique Caprasse, Kamer, 2015-2016, *Doc 54*, 1976/001, p.4624.

07.11.2016: De onderzoeksrechter gaat over tot aanhouding van de Beklaagde en stelt drie deskundigen aan onder wie een psychiater-deskundige voor de Beklaagde.

10.11.2016: De raadkamer stelt de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis uit op vraag van de raadsman van de Beklaagde.

17.11.2016: De raadkamer handhaaft de voorlopige hechtenis.

2017

06.01.2017: Neerlegging van het verslag van de psychiater-deskundige.

13.01.2017: De raadkamer stelt de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis uit op vraag van de raadsman van de Beklaagde.

17.01.2017: De procureur des Konings vordert de verwijzing naar de correctionele rechtbank en de handhaving van de voorlopige hechtenis.

20.01.2017: De raadkamer stelt de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis uit naar 27.01.2017 op vraag van de raadsman van de Beklaagde.

27.01.2017: De raadkamer neemt i) een beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank (regeling rechtspleging) en ii) een beschikking tot invrijheidsstelling mits naleving van voorwaarden ("VOV") voor een termijn van 3 maanden.

De Beklaagde wordt dus vrijgelaten, zij het onder voorwaarden.

30.01.2017: De Beklaagde meldt zich aan in het Justitiehuis.

09.03.2017: Betekening dagvaarding aan de Beklaagde voor de correctionele rechtbank.

21.03.2017: Inleidingszitting correctionele rechtbank; vastlegging van conclusietermijnen en een pleitdatum (09.06.2017).

25.04.2017: Neerlegging van het evolutieverslag van de justitie-assistent van 07.04.2017.

27.04.2017: Einde van de termijn van 3 maanden VOV. De Beklaagde is volledig vrij.

15.05.2017: De eerste voorzitters van de vijf hoven van beroep van het land klagen bij de minister van Justitie aan dat de benoemingen van extra terro-krachten uit het aanzienlijke, interdepartementaal vrijgemaakte budget, meegeteld worden als aanvulling van het wettelijk kader.

01.06.2017: De voorzitter van het College van hoven en rechtbanken schrijft de minister van Justitie in dezelfde zin aan. Hij beklaagt zich over het tekort aan extra middelen.

09.06.2017: De correctionele rechtbank Antwerpen behandelt de Verkrachtingszaak.

30.06.2017: Vonnis van de correctionele rechtbank in de Verkrachtingszaak:

- de tenlasteleggingen van verkrachting en diefstal met geweld zijn bewezen; het door de Beklaagde gevorderde voorwaardelijk uitstel wordt afgewezen met o.m. de overweging dat de Beklaagde al 5 x werd veroordeeld voor o.m. zware diefstal en verkrachting en minder zware feiten; de Beklaagde krijgt een effectieve gevangenisstraf van 4 jaar en wordt ontzet uit zijn burgerrechten voor 5 jaar;
- de rechtbank wijst de vordering van de procureur des Konings tot onmiddellijke aanhouding af met de overweging: "*Aangezien het niet te vrezen is dat de veroordeelde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken.*".

27.07.2017: De Beklaagde tekent hoger beroep aan; zijn grieven betreffen de strafmaat (niet de feiten, noch de schuldvraag).

31.07.2017: Het openbaar ministerie tekent ook hoger beroep aan.

09.08.2017: Ontvangst van het dossier op de griffie van het hof van beroep Antwerpen.
10.08.2017: Ontvangst van het dossier op het parket-generaal.

2018

02.03.2018: De HRJ schrijft de minister van Justitie aan inzake het niet-publiceren van vacatures voor magistraten: "*De huidige situatie van de rechterlijke macht en het gebrek aan publicaties van vacante posten hebben ongetwijfeld een negatieve invloed op de kwaliteit die we terecht van de openbare justitie mogen verwachten, in het bijzonder en met name wat betreft de doorlooptijd om zaken te behandelen en de persoonlijke situatie van justitiabelen. U weet net zo goed als wij dat de situatie in de praktijk bijzonder moeilijk is voor korpsen/instanties die vaak met minder personeel moeten werken.*"[2]

08.03.2018: De eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen wijst de Verkrachtingszaak toe aan de C2-kamer voor de zitting van 09.05.2018; de advocaat-generaal vraagt de gerechtsdeurwaarder om de Beklaagde te dagvaarden voor die zitting.

04.05.2018: Kennisgeving aan de raadsman van de Beklaagde en aan de advocaat-generaal van de ambtshalve beslissing van de voorzitter van de C2-kamer tot uitstel van de zaak.

09.05.2018: Zitting van de C2-kamer met beslissing tot i) uitstel van de zaak naar 28.11.2018 om organisatorische redenen en ii) bepaling van conclusietermijnen (24.09.2018 voor de Beklaagde en 18.10.2018 voor het openbaar ministerie).

[2] Vrije vertaling door eisers.

17.05.2018: Het College van hoven en rechtbanken volhardt in zijn eis tot volledige invulling aan 100% van de wettelijke kaders en noemt de niet-invulling strijdig met de regelgeving.

22.05.2018: Na een onderhoud op het kabinet van de minister van Justitie maakt de eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen een lijst over van de te verwachten vacatures in het hof: 14 raadsheren (de meeste van hen kamervoorzitters) vertrekken tussen 23.06.2016 en 01.05.2019, van wie 12 wegens pensioen, 1 wegens overlijden en 1 wegens benoeming bij het Hof van Cassatie. Bovendien wensen 3 raadsheren hun pensioen op te nemen tussen 01.09 en 01.12.2019 en overwegen 4 raadsheren om dat in 2019 te doen.

07.06.2018: De eerste voorzitter van het hof van beroep dringt aan op een oplossing bij de minister van Justitie. Hij schrijft: "*Zoals gezegd zal ik vanaf 1 september noodgedwongen nog een correctionele kamer tijdelijk moeten sluiten. Wat voor grote moeilijkheden zal zorgen. […] U zal begrijpen dat ons hof begin 2019 in een onmogelijke toestand zal terechtkomen indien wij niet onverwijld kunnen aanvangen met de recrutering van magistraten ter vervanging van de vertrekkers. Ik dring tevens aan op een snelle publicatie van de vacature van eerste voorzitter*[3]*, omdat het mij niet wenselijk lijkt dat het hof zonder korpsoverste deze moeilijke periode zou moeten overbruggen. […]"*

08.06.2018: De minister van Justitie laat weten welke voorbereidende maatregelen er getroffen zijn ter invulling van de nakende vacatures.

14.06.2018: De eerste voorzitter benadrukt bij het kabinet dat de 3 bijkomende plaatsen voor de terreurbestrijding niet mogen worden meegerekend om tot een 90% invulling van het kader te komen en dringt aan op 3 vacatures.

03.07.2018:
- Dienstregeling van de eerste voorzitter van het hof van beroep met beslissing om met ingang van 03.09.2018 de C2-kamer voorlopig op non-actief te zetten.
- Mededeling van de dienstregeling aan de minister van Justitie.
- De eerste voorzitter verklaart over de sluiting in het weekblad Knack dat er te weinig vacatures worden opengesteld en het te lang duurt vooraleer iemand is benoemd; in september zal er een tekort van 6/63 magistraten zijn en tegen december 2019 gaan er 9 met pensioen; voor die 15 openstaande plaatsen werd slechts 1 vacature uitgeschreven; "*Door het tekort aan raadsheren zal het hof van beroep het vanaf september met een correctionele kamer minder moeten doen. De nog lopende zaken worden verder afgehandeld, maar de nieuwe dossiers zullen over de vier overige correctionele kamers verdeeld worden, wat hun werklast zal vergroten. Correctionele zaken worden doorgaans op minder dan een jaar afgehandeld, maar ik weet niet hoe lang we dat nog kunnen volhouden. Bijna elke magistraat werkt al verder onder het weekend. Kwaliteitsverlies willen we niet, bandwerk evenmin en door te staken tref je enkel de rechtzoekende burger. Dan doen we er liever iets langer over om tot een arrest te komen.*"

[3] De eerste voorzitter zou zelf ook op pensioen gaan op 01.02.2019.

- De FOD Justitie bevestigt de stand van zaken van de vacatures, stelt dat er die maand nog 2 vacatures zullen worden opengesteld, de bezetting maandelijks wordt opgevolgd, rekening wordt gehouden met vertrekkers op 8 maanden en de minister al meermaals extra middelen van de regering heeft bekomen.

24.07.2018: Kennisgeving aan de raadsman van de Beklaagde dat de C2-kamer tijdelijk wordt opgeschort wegens een tekort aan raadsheren door de aanhoudende besparingen en dat de Verkrachtingszaak niet zal worden behandeld op 28.11.2018.

08.10.2018: Het College van hoven en rechtbanken herinnert de minister van Justitie aan de nood tot versterking van de hoven van beroep.

28.11.2018: Geen zitting van de C2-kamer.

2019

20.02.2019: De procureur-generaal stelt een overzicht op van de zaken van de opgeschorte C2-kamer.

24.04.2019: De (nieuwe) eerste voorzitter van het hof van beroep neemt een beschikking tot het houden van buitengewone zittingen van de C2-kamer op 22.05, 05.06 en 12.06.2019.

04.05.2019: Onrustwekkende verdwijning van het Slachtoffer.

06.05.2019:

- De advocaat-generaal beveelt de gerechtsdeurwaarder om de Beklaagde in de Verkrachtingszaak te dagvaarden voor de zitting van 05.06.2019 met de mededeling dat de zaak niet ten gronde zal worden behandeld.
- Terugvinden van het lichaam van het Slachtoffer.
- Vrijheidsberoving van de Beklaagde in verband met het gewelddadig overlijden van het Slachtoffer.

07.05.2019: Aanhouding door de onderzoeksrechter van de Beklaagde voor de nieuwe feiten.

08.05.2019:

- Er is veel maatschappelijke beroering over het feit dat de Beklaagde vrij rondliep in afwachting van zijn proces in hoger beroep, dat al bijna 2 jaar hangende was.
- De nieuwe eerste voorzitter van het hof van beroep verklaart op een persconferentie dat een behandeltijd van 2 jaar in hoger beroep “echt niet normaal is”, maar zijn voorganger zich verplicht zag om de strafkamer die de Verkrachtingszaak moest behandelen, “af te schaffen” wegens een enorm tekort aan raadsheren.

09.05.2019: De advocaat-generaal vraagt de gerechtsdeurwaarder om de Beklaagde in de Verkrachtingszaak te dagvaarden voor de zitting van 05.06.2019, zonder de mededeling dat de zaak niet ten gronde zal worden behandeld.

05.06.2019: De C2-kamer behandelt de Verkrachtingszaak in buitengewone zitting (na afstand van het hoger beroep door de Beklaagde). Het openbaar ministerie vordert een effectieve gevangenisstraf van 5 jaar.

26.06.2019: Eindarrest van het hof van beroep Antwerpen in de Verkrachtingszaak [4]:

- Het hof veroordeelt de Beklaagde tot een effectieve gevangenisstraf van 5 jaar, ontzetting uit zijn burgerrechten gedurende 10 jaar en terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank gedurende 10 jaar.
- Op vordering van het openbaar ministerie beveelt het hof de onmiddellijke aanhouding[5] met de overweging: "*Beklaagde werd veroordeeld tot een effectieve gevangenisstraf van 5 jaar. De opgelegde gevangenisstraf overstijgt 3 jaar gevangenisstraf. Er bestaat een onttrekkingsrisico in hoofde van beklaagde gelet op de hoogte van de gevangenisstraf.*"

05.12.2019: De hoogste magistraten van het land, de korpschefs van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State, slaken een noodkreet in een gemeenschappelijk memorandum aan de toekomstige federale regering. Ze vragen een einde te stellen aan de lineaire besparingen en de rechtscolleges de nodige financiële middelen te verstrekken om hun opdracht te kunnen vervullen en op een kwaliteitsvolle manier tijdig recht te spreken.

19.12.2019: Publicatie van het HRJ Verslag over de manier waarop het gerecht met de Verkrachtingszaak is omgegaan. Het besluit luidt:

> *"[…]*
> *De behandeling in eerste aanleg heeft geen nodeloze of moeilijk te verklaren vertragingen gekend. De HRJ betreurt echter dat er slechts een beperkte risico-taxatie is gebeurd. Het is ook jammer dat bij de vrijlating eerder standaardvoorwaarden dan voorwaarden op maat werden opgelegd, en dat deze maar voor een zeer beperkte tijd van toepassing zijn geweest. De naleving van deze voorwaarden werd enkel op formele wijze opgevolgd. De beslissing om de onmiddellijke aanhouding niet te bevelen kan verwonderen, maar het recidivegevaar was toen geen wettelijke grond om de onmiddellijke aanhouding te bevelen.*
>
> *De lange doorlooptijd op het niveau van beroep is een disfunctie. Geen van de actoren in hoger beroep heeft de zaak behandeld binnen de termijn die zij zelf nastreven, en er werd geen prioritaire behandeling aan gegeven. Er was te weinig overleg tussen het parket-generaal en het hof van beroep over het zittingsmanagement van de kamer C2 en het voornemen om de kamer te sluiten. Het verdient aanbeveling kamers niet te sluiten en naar andere oplossingen te zoeken, binnen de beperkte marges die het gevolg zijn van de besparingen binnen justitie. De dossiers van een op non-actief gestelde kamer moeten hoe dan ook worden herverdeeld over andere kamers,*

[4] Van dit arrest ligt enkel een uittreksel voor met de motivering van de strafmaat (als bijlage bij het HRJ Verslag) alsmede de laatste bladzijde met de beslissing over de onmiddellijke aanhouding.
[5] De Beklaagde zat op dat ogenblik wel al in de cel ingevolge de feiten gepleegd op het Slachtoffer.

minstens moet men een screening uitvoeren om te kijken of er prioritaire dossiers bij zijn.

Het is duidelijk dat de strafprocedure helemaal afgerond had kunnen zijn voor de feiten van 4 mei 2019 als de tijd die men heeft genomen om de zaak te behandelen niet zo lang was geweest.

Men moet een dossier ook zo opbouwen dat het alle informatie bevat die nuttig is voor alle volgende partners in de keten.
[…]."

2021

13.12.2021: De jury bij het Hof van Assisen van de provincie Antwerpen bevindt de Beklaagde schuldig aan moord en verkrachting van het Slachtoffer. Het Hof veroordeelt hem hiervoor tot levenslange opsluiting, beveelt zijn terbeschikkingstelling van de strafuitvoeringsrechtbank voor een termijn van 15 jaar en stelt dat de voorwaardelijke invrijheidsstelling maar kan worden toegekend na het uitzitten van 20 jaar van de straf. Het Hof verwijst naar het onderzoek van het college van forensisch psychiaters die bij de Beklaagde een "*zeer hoge mate van psychopathie weerhouden"* en de Beklaagde plaatsen "*in de hoogste risicocategorie*" met een "hoge *score van 36 op 40*". Wat betreft de Verkrachtingszaak overweegt het Hof: "*Deze laatste gerechtelijke procedure heeft, mede omwille van het concrete verloop ervan, helaas niet geleid tot een adequate bescherming van de maatschappij. Ter zitting van dit hof is daarbij tevens gebleken dat enkel een zinvolle risicotaxatie kan plaatsvinden wanneer de aangestelde forensisch psychiater kan terugvallen op voldoende en correcte informatie omtrent de gepleegde feiten en de persoon van de dader."* Het Hof overweegt verder dat de Beklaagde "*een reëel en ernstig gevaar vormt voor de samenleving die hiertegen maximaal moet beschermd worden."*

2022

23.02.2022: De HRJ stelt in zijn Opvolgingsverslag vast dat zijn aanbeveling om magistraten die met pensioen gaan onmiddellijk te vervangen nog niet is uitgevoerd en de wettelijke kaders nog steeds niet zijn ingevuld, ondanks herhaaldelijk formeel aandringen.

2023

09.11.2023: Eisers dagvaarden verweerder voor deze rechtbank in betaling van een schadevergoeding van **1 euro provisioneel**.

IV. ONTVANKELIJKHEID

7.
Verweerder voert geen betwisting over de ontvankelijkheid van de vordering.

De vordering berust op fout(en) die worden verweten aan (organen en/of aangestelden van) de drie staatsmachten: in de eerste plaats de rechterlijke macht, maar ook de uitvoerende en de wetgevende macht.

Verweerder is gedagvaard op het kabinet van de minister van Justitie als bevoegde minister voor wat betreft de rechterlijke macht. Krachtens art. 705, 2de lid Ger.W. mag de minister die in de zaak betrokken is niet betwisten dat het voorwerp van het geschil tot de bevoegdheid van zijn departement behoort, tenzij hij tevens de betrokken minister of Wetgevende kamer in zijn plaats stelt (wat kan bij eenvoudige conclusie). Verweerder zoals vertegenwoordigd door de minister van Justitie heeft zijn bevoegdheid niet betwist.

Bij gebrek aan opgeworpen en ambtshalve op te werpen middelen van onontvankelijkheid, is de vordering ontvankelijk.

V. GEGRONDHEID

A. VOORAF

8.
Er kan geen betwisting zijn over het feit dat verweerder aansprakelijk kan worden gesteld voor de schade veroorzaakt aan derden door de fouten van zijn organen en aangestelden, of het nu gaat om de rechterlijke, de uitvoerende of de wetgevende macht.

Het is niet strijdig met de scheiding der machten, wanneer de rechter zijn rechtsprekende functie uitoefent ten aanzien van de uitvoerende macht of de wetgevende macht en het is evenmin strijdig met de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de magistraten ervan wanneer de rechter deze functie uitoefent ten aanzien van de eigen rechterlijke macht.

9.
Eisers stoelen hun vordering op de buitencontractuele aansprakelijkheidsleer van art. 1382 e.v. oud BW. Het welslagen van hun vordering vereist het bewijs van i) een fout/nalatigheid in hoofde van (de organen/aangestelden van) verweerder, ii) het bestaan van schade en iii) een oorzakelijk verband tussen de bewezen fout/nalatigheid en de bewezen schade.

10.
Eisers dragen de bewijslast, ook het bewijsrisico genoemd. Dat gezegd zijnde, merken eisers correct op dat elke procespartij een verplichting heeft tot medewerking aan de bewijsvoering. In dit verband doen eisers gelden dat hun raadslieden op 30.11.2023 een openbaarheidsvraag richtten aan de minister van Justitie en de FOD Justitie. Eisers wensten een afschrift te bekomen van alle communicatie die in 2018 was gevoerd tussen de hoven van beroep enerzijds en de minister van Justitie en de FOD Justitie anderzijds. Bij gebrek aan reactie

binnen de wettelijke termijn, beschouwd als een afwijzing zonder motivering, tekenden eisers op 26.01.2024 beroep aan. Zij kregen een antwoord van de minister van Justitie en de FOD Justitie op 22.02.2024. Volgens eisers is dit antwoord niet volledig en wordt er communicatie "achtergehouden". Er werd enkel communicatie met het College van hoven en rechtbanken meegedeeld.

Het kan worden aangenomen dat de in het feitenrelaas hiervoor vermelde brieven en e-mails van de eerste voorzitter van het hof van beroep (en van andere magistraten) aan de minister van Justitie en de FOD Justitie niet exhaustief zijn. Dat blijkt alleen al uit de correspondentie waarnaar in die brieven en e-mails wordt verwezen en die niet wordt bijgebracht. Voor de beslechting van huidig geschil dringt de overlegging van bijkomende stukken zich evenwel niet op.

B. FOUTEN

1. Foutbeoordeling

11.
De door de HRJ vastgestelde disfuncties en de door hem geformuleerde aanbevelingen naar de toekomst toe, zijn niet *per se* constitutief voor fouten of nalatigheden in de zin van art. 1382 en 1383 oud BW. De beoordeling of deze of gene handeling (of niet-handelen) een burgerrechtelijke fout of nalatigheid uitmaakt als bedoeld in art. 1382 e.v. oud BW, komt toe aan de rechterlijke macht, in dit geval aan deze rechtbank. De HRJ heeft die bevoegdheid niet, zoals eisers zelf ook erkennen in conclusie.

12.
De fout/nalatigheid beoogd in art. 1382 e.v. oud BW bestaat in de regel uit een gedraging die neerkomt op ofwel een schending van een nationaalrechtelijke norm of van een internationaal verdrag met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde, waarbij iemand verplicht is om iets niet te doen of op een bepaalde manier wel iets te doen, behoudens onoverkomelijke dwaling of enige andere rechtvaardigingsgrond, ofwel een verkeerd optreden dat moet worden beoordeeld naar de maatstaf van een normaal zorgvuldig en omzichtig persoon, geplaatst in dezelfde omstandigheden.

13.
Eisers kijken in het bijzonder naar de staande en zittende magistratuur van het gerechtelijk arrondissement Antwerpen en meer bepaald de rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen, en het hof van beroep Antwerpen.

Wanneer een magistraat verweten wordt een bepaalde norm verkeerd te hebben toegepast of geïnterpreteerd, leidt dat niet automatisch tot een burgerrechtelijke fout in de zin van art. 1382 e.v. oud BW. Bij de beoordeling van zijn handelen vindt de eenheidstheorie, waarbij de schending van een regel die een bepaald gedrag gebiedt of verbiedt op zichzelf als

buitencontractuele fout wordt aangemerkt, geen toepassing voor de rechtsnorm die de rechter op de feiten moet toepassen. De dwaling bij de uitlegging of de toepassing van dergelijke norm, levert dus enkel een fout op wanneer dit de zorgvuldigheidsnorm schendt.[6] De aansprakelijkheidsrechter moet dat handelen dan toetsen aan het criterium van de normaal zorgvuldige en vooruitziende magistraat, geplaatst in dezelfde omstandigheden.

Wanneer de beweerdelijk foutieve handeling het rechtstreekse voorwerp is van de rechtsprekende functie, is de Belgische Staat in de regel bovendien slechts aansprakelijk, indien de bekritiseerde handeling bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing ingetrokken, gewijzigd, vernietigd of herroepen werd wegens schending van een gevestigde rechtsnorm (de "uitwissingsvoorwaarde"). Deze intrekking, wijziging, vernietiging of herroeping mag niet het gevolg zijn van een nieuw feit, maar moet zijn gebaseerd op een miskenning van een rechtsregel die bekend was op het ogenblik van de schadeveroorzakende handeling. Dit principe waarborgt de coherentie van het rechtsprekend systeem, dient het rechtszekerheidsbeginsel en is onlosmakelijk verbonden met het gezag van gewijsde.

Ten slotte dient de aansprakelijkheidsrechter die zich moet buigen over beweerde fouten/nalatigheden in hoofde van de rechterlijke macht rekening houden met diens specifieke opdracht waar die een vaststelling en beoordeling van feiten inhoudt. De fouttoetsing moet ruimte laten voor een beoordelingsmarge door de bekritiseerde magistraat. De aansprakelijkheidsrechter mag zijn eigen beoordeling niet zomaar in de plaats stellen. Een zekere terughoudendheid dringt zich hierbij op.

14.
Bij de beoordeling van de beweerdelijk foutieve gedragingen van de uitvoerende macht moet de feitenrechter de beleids- of beoordelingsmarge van die macht in acht nemen wanneer de overheid gebruik maakt van een hem bij wet toegekende beoordelings- of discretionaire bevoegdheid. De rechterlijke macht mag zich niet buigen over de opportuniteit van het door de uitvoerende macht gevoerde beleid. Het is anders wanneer die overheid handelt binnen een gebonden bevoegdheid. In ieder geval, moet de overheid handelen in overeenstemming met de beginselen van behoorlijk bestuur en heeft de rechterlijke macht in principe een toetsingsbevoegdheid wanneer daarbij subjectieve rechten in het gedrang komen.

15.
De Staat kan in de regel op basis van art. 1382 oud BW aansprakelijk worden gesteld voor een onrechtmatig wetgevend optreden of nalaten.[7] De feitenrechter moet een "eigen beoordeling" maken.[8] De fout van de wetgever kan bestaan uit een gedragsfout die beoordeeld moet worden volgens het criterium van de normaal zorgvuldige en voorzichtige wetgever, geplaatst in dezelfde omstandigheden, of, behoudens onoverwinnelijke dwaling of

[6] Zie: Cass. 26 juni 1998, *Arr. Cass* 1998, *Pas.* 1998, I, 812.
[7] Zie: VANSWEEVELT, T., en WEYTS, B., *Handboek Buitencontractueel Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2009, p. 245 e.v.
[8] Zie: Cass. (1e k.) AR F.09.0042.N, 10 september 2010.

andere rechtvaardigingsgrond, een norm schendt van nationaal recht of van internationaal recht die directe werking heeft in de interne rechtsorde, waardoor hij de verplichting heeft om zich te onthouden of op een bepaalde manier op te treden.[9] Bij de beoordeling van het foutieve karakter van de schadelijke handeling van de wetgever mengt de rechtbank zich niet in de wetgevende functie en in het politieke procédé tot uitwerking van wetten, maar oefent hij de opdracht van de rechterlijke macht uit tot bescherming van de burgerlijke belangen. Gevat door een vordering gericht op het herstel van schade veroorzaakt door een foutieve aantasting van een recht bekrachtigd door een hogere norm die de Staat een verplichting oplegt, is de burgerlijke rechtbank bevoegd te controleren of de wetgever op gepaste wijze wetten heeft gemaakt teneinde de Staat toe te laten deze verplichting na te leven.[10]

16.
Eisers hebben het in conclusie systematisch over een "cluster" van fouten. Dit begrip heeft geen juridische betekenis en eisers verduidelijken niet wat dit voor hen inhoudt. Wellicht willen zij hiermee zeggen dat de feiten die zij als fouten aanmerken, op één of andere manier verband houden met elkaar. Of er sprake is van fouten en of het in dat geval gaat om onderscheiden, samenlopende en/of gemeenschappelijke fouten zal hierna moeten blijken.

17.
De fouten die eisers aanvoeren, worden hierna chronologisch onder de loep genomen.

2. <u>Eerste aanleg: niet verlenging vrijheid onder voorwaarden</u>

18.
Eisers stellen dat het "extreem onzorgvuldig" was in hoofde van "de (parket)magistraat" om de voorwaarden waaronder de Beklaagde in vrijheid was gesteld, niet te verlengen vóór het verstrijken van de termijn van 3 maanden (randnr. 105 conclusie eisers).

19.
De Beklaagde bevond zich sinds 07.11.2016 in voorlopige hechtenis in het kader van de Verkrachtingszaak. Op 27.01.2017 verwees de raadkamer de Beklaagde naar de correctionele rechtbank en stelde hem in vrijheid onder voorwaarden ("VOV"). De raadkamer was hiertoe bevoegd in toepassing van art. 26, §3 Voorlopigehechteniswet[11]. De termijn werd bepaald op 3 maanden (het maximum). Onder het dan vigerende art. 36, §3 Voorlopigehechteniswet kon de correctionele rechtbank op vordering van de procureur des Konings of op verzoek van de verdachte, de opgelegde voorwaarden verlengen voor maximum 3 maanden en uiterlijk tot het vonnis. Bij gebrek aan verlenging vóór het verstrijken van de termijn, vervallen de

[9] Zie: Cass. (1e k.) AR C.21.0003.F, 15 december 2022.
[10] Zie: Cass. (1e k.) AR C.02.0570.F, 28 september 2006.
[11] Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis.

voorwaarden en is de beklaagde vrij. Dat is hetgeen hier gebeurde, nu de termijn op 27.04.2017 is verstreken zonder dat het openbaar ministerie de verlenging heeft gevorderd.

20.
De correctionele rechtbank had geen initiatiefrecht ter zake. Zij heeft niet foutief gehandeld.

21.
Over het openbaar ministerie stelt de HRJ (p. 11 HRJ Verslag) dat het strafdossier onvoldoende elementen bevatte voor een adequate risico-inschatting en het parket de voorwaarden proactief moest opvolgen, zelfs nadat de zaak aanhangig was gemaakt bij het vonnisgerecht (in deze de correctionele rechtbank). Volgens eisers was het onzorgvuldig om de voorwaarden van een "profiel met 11 eerdere veroordelingen" niet te verlengen en geen adequate risico-inschatting te verrichten.

De wet schrijft voor dat het openbaar ministerie de verlenging van de voorwaarden *kan* vorderen. Dat houdt in dat het openbaar ministerie daartoe geenszins verplicht is, maar over een beoordelingsvrijheid beschikt. Dat het parket niet de verlenging van de voorwaarden heeft gevorderd, kan bijgevolg meerdere redenen hebben. Heeft het parket de zaak niet opgevolgd en de termijn uit het oog verloren? Heeft het parket de verlenging niet opportuun bevonden? En in dat geval, waarom niet? Wat waren zijn beweegredenen? Die vragen kunnen niet met zekerheid worden beantwoord. Wel is het duidelijk dat het strafdossier (volgens het HRJ Verslag) sedert 06.01.2017 het verslag van de expert-psychiater over de Beklaagde bevatte en dat op 25.04.2017, twee dagen voor het einde van de VOV, ook het verslag van de justitie-assistent werd gevoegd. Het is best mogelijk dat het parket op die basis afzag van een vordering tot verlenging. De rechtbank beschikt niet over voldoende concrete elementen om te kunnen beoordelen of er op dit vlak sprake is van een daadwerkelijke fout of nalatigheid in hoofde van het parket. Het strafdossier ligt niet voor en de foutbeoordeling mag niet gebeuren met inachtneming van de achteraf verkregen kennis over de Beklaagde en de nieuwe feiten.

Er is geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

3. <u>Eerste aanleg: geen onmiddellijke aanhouding - gebrekkig strafdossier</u>

22.
Eisers stellen dat het ontbreken van de detentiefiche en inlichtingen over eerdere veroordelingen in het strafdossier een cruciale fout is in hoofde van het openbaar ministerie. De correctionele rechtbank beschikte op die manier niet over de nodige informatie toen deze moest oordelen over de onmiddellijke aanhouding van de Beklaagde, aldus eisers.[12]

[12] Hierover ondervraagd op de zitting van 21.11.2024, bevestigden de raadslieden van eisers dat zij geen fout formuleren in hoofde van de correctionele rechtbank op dit punt.

23.
Zoals gezegd, mocht de Beklaagde de gevangenis, waar hij in voorhechtenis verbleef, op 27.01.2017 verlaten onder voorwaarden. Hij hernam zijn volledige vrijheid bij het verstrijken van de VOV op 27.04.2017. Hij bevond zich bij de behandeling ten gronde van de Verkrachtingszaak op 09.06.2017 en dus ook bij de uitspraak in die zaak op 30.06.2017 niet langer in voorlopige hechtenis. De correctionele rechtbank veroordeelde de Beklaagde o.m. tot een effectieve gevangenisstraf van 4 jaar. Na de uitspraak vorderde de procureur des Konings de onmiddellijke aanhouding van de Beklaagde, maar de rechtbank wees die vordering af met de overweging: "*Aangezien het niet te vrezen is dat de veroordeelde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken.*". Aangezien de Beklaagde hoger beroep aantekende, werd de tenuitvoerlegging van het vonnis geschorst in afwachting van zijn proces in hoger beroep. Er was dan geen titel om de Beklaagde van zijn vrijheid te beroven op grond van de betrokken feiten.

24.
Op het moment van de uitspraak van de veroordeling tot een gevangenisstraf, is deze nog niet in "kracht van gewijsde". De uitspraak is nog niet definitief, want de beklaagde en het openbaar ministerie kunnen hiertegen nog in hoger beroep gaan. De straf kan bijgevolg nog niet ten uitvoer worden gelegd. De veroordeelde (die zich nog in vrijheid bevindt) moet met andere woorden niet meteen naar de gevangenis. Volgens de destijds vigerende wetgeving diende hij te wachten op de waarschuwing door het openbaar ministerie dat hij zich moest gevangen geven en aanmelden op de griffie van de gevangenis (art. 133 KB Tarief Strafzaken[13]).

Om de uitvoering van de straf te waarborgen zolang die niet definitief is geworden, voorziet de wet in de mogelijkheid van een onmiddellijke aanhouding. Het is een vorm van voorlopige hechtenis en geen strafuitvoeringsmaatregel en laat dus toe om de beklaagde van zijn vrijheid te beroven, zelfs indien er hoger beroep wordt aangetekend. Opdat de rechtbank de onmiddellijke aanhouding zou kunnen uitspreken, moet deze worden gevorderd door het openbaar ministerie, hetgeen in de Verkrachtingszaak gebeurde.

De destijds geldende versie van art. 33, §2 Voorlopige Hechteniswet luidde:

> *"Wanneer de hoven en de rechtbanken de beklaagde of de beschuldigde tot een hoofdgevangenisstraf van een jaar of tot een zwaardere straf, zonder uitstel, veroordelen, kunnen zij, op vordering van het openbaar ministerie, zijn onmiddellijke aanhouding gelasten, indien te vrezen is dat de beklaagde of de beschuldigde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken. Die beslissing moet nader aangeven welke omstandigheden van de zaak die vrees bepaaldelijk wettigen.*
> *[…]*
> *Over de krachtens deze paragraaf genomen beslissingen moet een afzonderlijk debat worden gehouden, onmiddellijk na de uitspraak van de straf. De beklaagde of de beschuldigde en zijn raadsman worden gehoord als ze aanwezig zijn. Deze*

[13] Koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken.

beslissingen zijn niet vatbaar voor hoger beroep of verzet. Ze zijn vatbaar voor cassatieberoep voor zover dit rechtsmiddel ook tegen de veroordelende beslissing wordt ingesteld."[14]

De onmiddellijke aanhouding kon dus alleen worden bevolen, indien te vrezen was dat de beklaagde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken. De rechtbank moest die vrees nader duiden en uitdrukkelijk aangeven welke omstandigheden van de zaak die vrees wettigden. De onmiddellijke aanhouding kon *niet* berusten op grond van recidivegevaar, de ernst van de feiten, de zwaarte van de straf, enz., maar de zwaarte van de straf kon bijvoorbeeld wel een motivering zijn voor de vaststelling van het vluchtgevaar.[15] Te noteren valt dat het recidivegevaar als motivering ("*of dat hij nieuwe misdaden of wanbedrijven zou plegen*") pas werd toegevoegd bij de wetswijziging van eind 2019[16].

De motiveringsplicht moet willekeur bij de vrijheidsberoving vermijden. Dit veronderstelt, zoals de HRJ ook zegt, dat de rechtbank die over dergelijke vordering moet oordelen, beschikt over voldoende elementen om te besluiten tot een vrees die concreet kan worden verantwoord.

25.
De rechtbank oordeelde *in casu* dat het niet te vrezen was dat de veroordeelde zich aan de uitvoering van de straf zou pogen te onttrekken en wees de vordering tot onmiddellijke aanhouding af. Het is niet het nemen van die beslissing als dusdanig dat eisers als foutief benoemen. Zij voeren tegen de correctionele rechtbank desbetreffend geen fout aan. Wel verwijten eisers het openbaar ministerie een gebrekkige samenstelling van het strafdossier. Eisers menen dat de afwijzingsbeslissing louter te wijten is aan het ontbreken van de detentiefiche en inlichtingen uit het strafverleden van de Beklaagde in het dossier.

26.
De opsluitingsfiche is een fiche die uitgaat van de dienst Penitentiaire Inrichtingen. Ze bevat informatie over het verloop van vorige detenties zoals de data en duur van opsluiting, van uitgaansvergunningen, van invrijheidsstellingen, maar ook van incidenten zoals het niet tijdig terugkeren naar de gevangenis.

Er zijn geen wettelijke voorschriften die opleggen dat de opsluitingsfiche aan het strafdossier moet worden gevoegd. Er is evenmin een wettelijke verplichting voor het openbaar ministerie om die fiche voor te leggen wanneer hij de onmiddellijke aanhouding vordert. Er waren destijds bij weten van de rechtbank geen richtlijnen voor de parketmagistraten daaromtrent. Er liggen geen elementen voor die wijzen op een bepaald vast gebruik ter zake. De

[14] De rechtbank onderlijnt.
[15] Zie Cass. 12 augustus 1991, *Arr.Cass.* 1990-1991, 1082; zie ook VERSTRAETEN, R., *Handboek strafvordering*, Antwerpen-Apeldoorn, Maklu, 2012, nr. 2371.
[16] Bij art. 2 Wet 29 november 2019 (BS 11 december 2019).

samenstelling van het strafdossier is (wat dit betreft) kennelijk afhankelijk van de beoordeling door de behandelende parketmagistraat.

De HRJ stelt (p. 12 HRJ Verslag) dat wanneer er een opsluitingsfiche bestaat, het "aangewezen" is dat deze in het strafdossier zit. Volgens het HRJ moet er ook worden gestreefd naar eenvormigheid in de samenstelling van de strafdossiers, maar blijft het wel steeds een appreciatie van magistraten om te bepalen welke informatie nuttig is voor hun oordeelsvorming. De HRJ meent dat het "nuttig" kan zijn om vorige relevante gerechtelijke veroordelingen *in extenso* aan het dossier toe te voegen, maar plaatst daar een kanttekening bij: men mag geen overvloed aan informatie toevoegen en het vergaren van bijkomende informatie neemt ook tijd in beslag. Dat is tijd die verstrijkt, vooraleer de rechtbank een zaak ten gronde kan behandelen en de beklaagde kan berechten.

Uit de voorliggende stukken blijkt dat het strafdossier alleszins een proces-verbaal van de politie van 31.10.2016 bevatte met een bondige vermelding dat de Beklaagde gekend was voor "*3 x ontvluchting van gevangenen*". Daarnaast zal er zoals gebruikelijk ook een uittreksel uit het strafregister in het strafdossier hebben gezeten. Het tegendeel wordt tenminste niet vastgesteld door de HRJ, noch aangevoerd door eisers. Voorts moet eraan worden herinnerd dat het openbaar ministerie niet verplicht is zijn vordering tot onmiddellijke aanhouding schriftelijk te nemen of te documenteren. Het openbaar ministerie kan op de zitting zijn vordering mondeling onderbouwen. De zittingsgriffier is niet verplicht dit alles uitvoerig te acteren. Verder moet er na de vordering tot onmiddellijke aanhouding hierover een debat zijn geweest. De verdediging zal zich allicht tegen de onmiddellijke aanhouding hebben verzet. Men kan bijgevolg niet met zekerheid stellen dat de rechtbank over onvoldoende informatie beschikte, laat staan dat haar afwijzingsbeslissing een gevolg daarvan was. Of en hoe weloverwogen de beslissing tot afwijzing van de onmiddellijke aanhouding was, is niet gedocumenteerd.

Bovendien, zoals de HRJ opmerkt, zou de opsluitingsfiche van de Beklaagde gegevens over het verloop van de vorige gevangenisstraf moeten hebben bevat. Daaruit zou moeten blijken dat de Beklaagde tijdens de uitvoering van de eerdere gevangenisstraf(fen) (voor een veroordeling bij vonnis van 26.10.2004) tot driemaal toe niet naar de gevangenis was teruggekeerd na een uitgaansvergunning of penitentiair verlof: in 2004 gedurende 7 dagen, in 2006 gedurende 211 dagen en in 2007-2008 gedurende 53 dagen. Uit die fiche zou ook blijken dat de Beklaagde zijn gevangenisstraf(fen) volledig had uitgezeten en was vrijgekomen op 22.12.2008. Het is niet vanzelfsprekend dat die informatie, die teruggaat op een periode die bij de beoordeling van de vordering tot onmiddellijke aanhouding op 30.06.2017 al bijna 9 jaar achter de rug lag, noodzakelijkerwijze tot een beslissing tot onmiddellijke aanhouding zou hebben geleid.

Het foutieve karakter van een handeling, *in casu* de beweerdelijk "gebrekkige" samenstelling van het strafdossier, mag niet zomaar worden afgeleid uit het, omwille van achteraf verkregen kennis, ongewenst bevonden gevolg van die handeling. Het is niet omdat de Beklaagde niet onmiddellijk werd aangehouden, dat de samenstelling van het strafdossier daardoor een onrechtmatig karakter verkrijgt. Dat het hof van beroep bij de veroordeling van

de Beklaagde in hoger beroep bij arrest van 26.06.2019 wél de onmiddellijke aanhouding beval voor diezelfde feiten, kan dat onrechtmatig karakter evenmin tot stand brengen.

Gelet op het voorgaande, is er geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

4. Eerste aanleg: geen onmiddellijke aanhouding - gewijzigde samenstelling van de kamer

27.
Eisers laken het feit dat de samenstelling van de kamer die moest oordelen over de onmiddellijke aanhouding verschilde van de samenstelling van de kamer die oordeelde over de schuldvraag en de strafmaat (p. 33, 76 en 85 conclusie eisers).

De rechtbank stelt vast dat de betrokken kamer van de correctionele rechtbank bij de behandeling ten gronde en het wijzen van het vonnis was samengesteld uit drie rechters. Het vonnis vermeldt dat één van die drie verhinderd was voor de ondertekening van het vonnis en dus niet aanwezig was bij de uitspraak.[17] Dat hoefde ook niet overeenkomstig art. 782bis Ger.W., van toepassing in strafzaken, dat bepaalt dat het vonnis wordt uitgesproken door de voorzitter van de kamer die het heeft gewezen, zelfs in afwezigheid van de andere rechters. Bij vervanging van een verhinderde rechter, kan die vervangende rechter mee beslissen over de onmiddellijke aanhouding.[18] Er werd zodoende geen wettelijke norm overtreden.

De HRJ stelt dat de kamer die oordeelt over de onmiddellijk aanhouding dat "best" doet in dezelfde samenstelling als de kamer die oordeelt over de schuldvraag en de strafmaat, omdat die laatste een grondige kennis heeft van het dossier. De HRJ formuleert hiermee een aanbeveling. Dat de *in casu* anders samengestelde zetel geen grondige kennis van het dossier meer zou hebben gehad om over de onmiddellijke aanhouding te kunnen oordelen, is eerder onwaarschijnlijk, nu twee van de drie rechters dezelfde waren gebleven.

Er is geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

5. Eerste aanleg: geen onmiddellijke aanhouding - onrechtmatige leemte in de wetgeving

28.
Eisers stellen dat de toenmalige onmogelijkheid om de onmiddellijke aanhouding te bevelen op grond van het risico op recidive, de ernst van de feiten of nog, de zwaarte van de opgelegde straf, een onrechtmatige leemte in de wetgeving uitmaakte (p.11 en 37 conclusie eisers).

---

[17] Art. 195bis Sv luidt: "*Indien een of meer rechters zich in de onmogelijkheid bevinden om te tekenen, dan tekenen alleen de anderen, onder vermelding van die onmogelijkheid.*"
[18] Zie: Antwerpen, 14 mei 1993, *RW* 1993-1994, 133.

Dat de wetgever de Voorlopigehechteniswet eind 2019 wijzigde door het risico op recidive (nieuwe misdaden of wanbedrijven) toe te voegen als mogelijk criterium voor de onmiddellijke aanhouding, wil niet zeggen dat de betrokken wettelijke bepaling in haar vorige versie een onrechtmatig karakter had.

Er zijn geen aanwijzingen dat de toenmalig geldende bepaling een hogere norm schond zoals een internationaalrechtelijke verdragsregel met rechtstreekse werking[19]. Deze rechtbank mag een nationale norm niet toetsen aan de Grondwet, maar dat art. 33, §2 Voorlopigehechteniswet een Grondwettelijke bepaling zou hebben geschonden wordt ook niet beweerd. Verder geniet de wetgever per definitie van een beleidsmarge. De wetgever oordeelde destijds kennelijk dat er slechts één criterium kon zijn voor het bevelen van de onmiddellijke aanhouding, namelijk het ontvluchtingsgevaar. De voorlopige hechtenis wordt in de regel beschouwd als de ultieme remedie. De vrijheidsberoving gaat immers in tegen het recht op vrijheid dat niet alleen wordt gewaarborgd door de Grondwet (art. 12 Grondwet), maar ook door art. 5 EVRM[20] en art. 9 BUPO-Verdrag[21]. Mede daardoor en gelet op het feit dat de onmiddellijke aanhouding de situatie beoogt waarbij de beklaagde zich bij zijn veroordeling per definitie niet (langer) in voorlopige hechtenis bevindt (en de noodzaak daartoe zich kennelijk niet opdrong of de voorwaarden daartoe niet waren vervuld), is de toenmalige keuze van de wetgever om enkel het ontvluchtingsgevaar te voorzien voor het inwilligen van de vordering tot onmiddellijke aanhouding, niet in strijd met het gedrag van een normaal zorgvuldige en voorzichtige wetgever, geplaatst in dezelfde omstandigheden.

Er is geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

6. Hoger beroep: onvolledig formulier

29.
Eisers verwijten het parket in eerste aanleg het formulier “Aandachtspunten voor de behandeling in hoger beroep” niet volledig en met de nodige diligentie te hebben ingevuld (randnummer 105 conclusie eisers).

De HRJ (p. 15 HRJ Verslag) licht toe dat het om een typeformulier gaat om de aandacht te vestigen op een aantal punten die nuttig kunnen zijn voor het parket-generaal om een eerste triage van de binnenkomende zaken te doen. Het formulier bevat informatie over de verjaring van de strafvordering en of een prioritaire behandeling wordt gevraagd omwille van de ernst van de zaak, de impact op de publieke opinie, de hoedanigheid van de verdachte, slachtoffergevoeligheid, enz. De HRJ stelt vast dat er binnen het parket van Antwerpen geen geactualiseerde richtlijnen waren voor het invullen van het formulier. Bij de overmaking van het strafdossier aan het parket-generaal heeft het parket te Antwerpen in het formulier niet om een prioritaire behandeling van de zaak in beroep gevraagd. Enkel de rubriek “verjaring van de strafvordering” was ingevuld. De HRJ stelt dat het formulier “Aandachtspunten voor

[19] Zie: Cass. (1e k.) 27 mei 1971 (Belgische Staat / NV Fromagerie Franco-Suisse 'Le Ski').
[20] Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.
[21] Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

de behandeling in hoger beroep" een belangrijk element is in het ketengericht denken tussen parket eerste aanleg en parket-generaal en niet mag worden afgehandeld als een loutere formaliteit.

De voorliggende gegevens hieromtrent zijn te summier om de rechtbank toe te laten een behoorlijke foutbeoordeling in de zin van de artikelen 1382 e.v. oud BW door te voeren. Het parket heeft een beoordelingsmarge bij het invullen van het formulier. Het valt niet uit te maken of het parket geen andere aandachtspunten heeft aangevinkt uit nalatigheid, dan wel omdat het dit niet opportuun achtte of er geen gronden toe zag.

Er is geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

7. Hoger beroep: geen behandeling bij prioriteit/binnen redelijke termijn - onwettige sluiting C2-kamer zonder screening/herverdeling van dossiers

1) Standpunt eisers

30.
Wat de behandeling van de Verkrachtingszaak in hoger beroep door het hof van beroep Antwerpen aangaat, verwijten eisers verweerder een schending van art. 6 EVRM, art. 13 Grondwet, art. 21ter V.T.Sv., art. 109 Ger.W. en art. 140 Ger.W. alsmede een schending van de algemene zorgvuldigheidsnorm. Zij hekelen in essentie het feit dat er 23 maanden zijn verstreken tussen de ontvangst van het strafdossier op het hof van beroep op 09 en 10.08.2017 en het arrest uitgesproken op 26.06.2019. In die periode zijn er volgens eisers allerlei fouten/onzorgvuldigheden gebeurd die zij als volgt omschrijven (samengevat):

a) Schending redelijke termijn en onwettige sluiting van de C2-kamer zonder screening van de dossiers

- Er verstreken 9 maanden tussen de ontvangst van het dossier op het hof op 09 en 10.08.2017 en de eerste zitting van de C2-kamer op 09.05.2018.
- Om organisatorische redenen stelde de voorzitter van de C2-kamer vóór de zitting, zonder overleg met het openbaar ministerie en zonder kennis te nemen van de inhoud van de zaak, deze op 09.05.2018 ambtshalve uit naar de zitting van 28.11.2018.
- De dienstregeling van 03.07.2018 voorzag in de voorlopige op non-actiefstelling van de C2-kamer met ingang van 03.09.2018. Er zou dus geen zitting zijn op 28.11.2018 en de Verkrachtingszaak zou dan niet worden behandeld.
- De sluiting van de C2-kamer was onwettig; de eerste voorzitter van het hof heeft die bevoegdheid niet.
- De C2-kamer werd op non-actief gezet zonder screening van de 77 hangende zaken en zonder overleg met het parket-generaal. Pas 7 maanden later, op 20.02.2019, liet de procureur-generaal een overzicht opmaken van de zaken van de C2-kamer, waaronder zware zedenzaken en inbreuken op de wapenwetgeving.
- De zaken van de C2-kamer werden niet toebedeeld aan een andere kamer.

b) Geen prioritaire behandeling en geen beoordeling van het prioritaire karakter van de zaak

- Het interne prioriteitenbeleid in strafzaken werd niet nageleefd. Er gebeurde geen screening en de zaak werd niet prioritair behandeld. Conform het beleid was de Verkrachtingszaak prioritair: het ging om een zedenzaak en diefstal met geweld en de opgelegde straf was zwaar. Het vonnis van 30.06.2017 bevatte genoeg elementen om de prioriteit te bepalen. De overwegingen in het arrest van 22.12.2021 van het Hof van Assisen over het profiel van de Beklaagde, met een zeer hoge mate van psychopathie en een hoog risico op recidive in seksueel gewelddadig gedrag, bevestigen dat de zaak prioriteit had moeten krijgen.

c) Schending van de redelijke termijn, wettelijke taken en algemene zorgvuldigheidsnorm

- Art. 6.1 EVRM en art. 13 Grondwet zijn geschonden door de overschrijding van de redelijke termijn. Het eigen streefdoel van het hof in strafzaken is 1 jaar voor de hele duur van het proces vanaf het aantekenen van het hoger beroep tot de uitspraak.
- Er verstreken 23 maanden tussen de ontvangst van het strafdossier op het hof op 09 en 10.08.2017 en het arrest van 26.06.2019 *versus* een gemiddelde behandelingsduur van 10 maanden. De doorlooptijd was 13,5 maand (vanaf 09.05.2017 tot 26.06.2019) *versus* een gemiddelde doorlooptijd van 5,1 maand in 2019.
- Het parket-generaal en de eerste voorzitter hebben art. 109 en art. 140 Ger.W. geschonden door de C2-kamer te sluiten zonder screening van de 77 hangende zaken.
- De Verkrachtingszaak was niet complex, de feiten werden niet betwist en het hoger beroep betrof enkel de strafmaat. Het hof en het openbaar ministerie voorzagen geen conclusietermijnen, de zaak was voorzien om te worden behandeld op 09.05.2018 met een pleitduur van 60 minuten.
- De sluiting van de C2-kamer duurde meer dan 8 maanden: op 24.04.2019 nam de nieuwe eerste voorzitter van het hof een beschikking tot het houden van drie buitengewone zittingen: op 22.05, 05.06 en 12.06.2019.

2) Bespreking

1. Prioritair karakter

31.

Zoals de HRJ opmerkt (p. 17 HRJ Verslag), bepaalt de wet niet hoe en wanneer een correctionele zaak moet worden vastgesteld. Het is aan de gerechtelijke instanties om dit te bepalen. Volgens de HRJ valt de procedure in hoger beroep uiteen in twee fasen, waarbij het parket-generaal de controle houdt over de eerste fase en het hof over de tweede:

> *"De eerste fase loopt van de ontvangst van het dossier op het niveau van het hof van beroep tot het vaststellen van de zaak op de eerste zitting (het bepalen van de rechtsdag). In deze fase ligt het dossier, tot de beslissing wordt genomen om de zaak vast te stellen op een zitting, bij het parket-generaal. Dit is verantwoordelijk voor het vaststellen van een eerste zittingsdatum en het dagvaarden van de partijen.*

De tweede fase loopt van het moment dat de zaak is vastgesteld voor een eerste zitting tot en met het eindarrest. Het betreft de eigenlijke behandeling van de zaak door het hof. In deze fase is het hof van beroep, meer bepaald de voorzitter van de kamer waaraan de zaak is toebedeeld, verantwoordelijk voor de verdere planning van de zitting(en) en het verder verloop van de zaak. Indien een zaak ter zitting voor onbepaalde tijd wordt uitgesteld, moet het parket-generaal terug het initiatief nemen om de zaak opnieuw op zitting te brengen."

Nog volgens de HRJ (p. 18 e.v. HRJ Verslag) komt de werkwijze in Antwerpen erop neer dat dossiers in volgorde van binnenkomst worden vastgesteld voor behandeling. Dit systeem is niet absoluut. Het parket-generaal hanteert naar eigen zeggen een aantal regels die bepalen welke zaken bij voorrang moeten worden behandeld (p. 20 HRJ Verslag):

"

- Voorrang wordt verleend aan "dossiers met verdachten die zijn aangehouden"[…].
- Qua materie van de zaak (soort zaak) heerst er geen bijzondere onderlinge rangschikking, aangezien zij maatschappelijk even belangrijk worden geacht. Uitzondering hierop zijn zaken die de "aantasting van de fysieke integriteit" betreffen, omdat deze zaken raken aan de psychische en fysieke integriteit van personen. Het gaat o.a. om zedenzaken, diefstal met geweld, intra-familiaal geweld en zware slagen.
- Daarnaast wordt voor het bepalen van de voorrang gekeken naar alle aspecten van het strafdossier en meer specifiek:

- *de "rubrieken uit het meldingsformulier", nl. de verjaring van de strafvordering, de hoedanigheid van de verdachte, de respons van de publieke opinie, de slachtoffergevoeligheid, dossiers georganiseerde criminaliteit of andere bijzonderheden;*
- *de "grieven van de partijen";*
- *de "uitgesproken straf" in functie van het strafrechtelijk verleden (recidive);*
- *de "beoordeling over schuld of onschuld";*
- *de "opgeworpen juridische vraagstukken";*
- *de "belangen van de slachtoffers/burgerlijke partijen";*
- *de "in het gedrang zijnde rechten van verdediging";*
- *het "recht op een eerlijk proces van beklaagde(n) en van de slachtoffers".*

Ook voor de "aanpak van de internationale cocaïnetrafiek in de haven van Antwerpen en de ondermijnende criminaliteit in de stad Antwerpen", worden inspanningen geleverd omdat dit in het zogenaamde "Stroomplan" van 7 september 2017 door de regering prioritair is gesteld."

De HRJ stelt vast dat er 9 maanden verstreken tussen de ontvangst van het dossier op het hof en de eerste zitting en acht deze termijn abnormaal lang, gelet op de gemiddelde termijn in strafzaken (+/- 4 maanden volgens het parket-generaal, 5 volgens het hof) en gelet op het feit dat de zaak volgens de interne regeling (zie hierboven) prioritair had moeten worden behandeld (p. 18 en p. 20 HRJ Verslag). De HRJ vermeldt ook dat volgens de procureur-generaal het voor de zittingsmagistraten vanzelfsprekend is dat dossiers die de fysieke/psychische integriteit betreffen, voorrang hebben.

De HRJ stelt vast (p. 21 HRJ Verslag) dat het dossier op 10.08.2017 werd overgemaakt aan het parket-generaal, waar het dezelfde dag nog werd toebedeeld aan de behandelende zittingsmagistraat. Gezien deze met verlof was, heeft hij begin september 2017 kennis genomen van de zaak samen met de andere hem toebedeelde dossiers. Op 08.03.2018 stelde de zittingsmagistraat aan het hof voor om de zaak toe te bedelen aan de C2-kamer om te worden behandeld op 09.05.2018 met een pleitduur van 60 minuten. Diezelfde dag nog heeft de eerste voorzitter van het hof dit voorstel ondertekend en heeft de zittingsmagistraat van het parket-generaal de gerechtsdeurwaarder de opdracht gegeven om de Beklaagde te dagvaarden voor de zitting van de C2-kamer van 09.05.2018.

De HRJ noteert dat de zittingsmagistraat de dossiers in september 2017 één voor één heeft bekeken en geprobeerd deze te klasseren op basis van een eerste inschatting. De Beklaagde was *niet* aangehouden. De feiten hadden wel betrekking op de aantasting van de fysieke integriteit, maar het parket had in het standaardformulier "aandachtspunten voor de behandeling in hoger beroep" *niet* om een prioritaire behandeling in graad van beroep gevraagd. De zittingsmagistraat zelf achtte de zaak dan ook niet prioritair, mede gelet op de vermelde straf in de zittingsnota van het parket van eerste aanleg. Uit het onderzoek van de HRJ blijkt dat de vermelde straf in de zittingsnota van het parket in eerste aanleg (o.m.) 2 jaar gevangenisstraf was. De zittingsmagistraat in eerste aanleg zou een andere straf hebben gevorderd, maar die werd niet genoteerd in het proces-verbaal van de zitting. (Uit het vonnis bleek uiteraard wel een zwaardere opgelegde gevangenisstraf, namelijk 4 jaar.) Verder was er het grievenformulier waarin de Beklaagde te kennen gaf dat hij het niet eens was met de strafmaat. Het hoger beroep van het openbaar ministerie betrof eveneens enkel de strafmaat. In zijn verzoekschrift bepleitte de Beklaagde een probatie-uitstel, gelet op de "voorliggende gunstige verslagen van deskundigen en het eveneens gunstige maatschappelijke verslag na zijn vrijlating". Volgens de procureur-generaal werd rekening gehouden met de (positieve) informatie van de diensten van de Justitiehuizen over de opvolging van de opgelegde voorwaarden bij de verwijzing, met het verslag van de gerechtsdeskundige en van de eigen behandelende psychiater die een behandeling voorstonden. Voorts was het slachtoffer, dat zich burgerlijke partij had gesteld, niet langer betrokken in het proces. Ten slotte liet het strafrechtelijk verleden nog een uitstel van de straf toe.

32.
Het staat vast dat de behandeling van de zaak alsdan niet prioritair werd geacht, maar het voorgaande laat niet toe te zeggen dat die beoordeling niet werd gemaakt. Het bepalen van een prioritaire behandeling betekent dat er aan een bepaalde zaak voorrang wordt gegeven boven een andere zaak. Zoals gezegd, heeft de parketmagistraat een beoordelingsmarge. Het parket-generaal heeft een inschatting gemaakt op basis van de concrete elementen die dan voorlagen en beslist dat de zaak niet prioritair was aan andere eveneens vast te stellen zaken. Het verlenen van prioriteit aan de ene zaak betekent noodzakelijkerwijze dat een andere moet wijken en zal opschuiven. De rechtbank heeft geen kennis van de andere zaken die aan de betrokken zittingsmagistraat waren toebedeeld en om vaststelling vroegen en kan zich hierover geen oordeel vormen.

Uiteraard is iedereen het er achteraf gezien over eens dat het verkieslijk was geweest om de zaak prioritair te behandelen, maar de rechtbank moet bij haar beoordeling abstractie maken van die achteraf verkregen kennis. Haar taak verschilt daarin essentieel van de taak van de HRJ. Deze laatste zoekt naar pijnpunten in het systeem en formuleert aanbevelingen om hieraan te verhelpen en de procedures te verbeteren. De rechtbank daarentegen dient te onderzoeken of er fouten/nalatigheden zijn gebeurd in de zin van de artikelen 1382 e.v. oud BW die tot de aansprakelijkheid van verweerder kunnen leiden. De concreet voorliggende elementen laten niet toe om tot dat besluit te komen.

Er ligt geen bewijs voor van een fout in de zin van art. 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

2. Ambtshalve uitstel zitting 09.05.2018

33.
Eens de zaak was vastgesteld voor de zitting van 09.05.2018, viel deze onder de verantwoordelijkheid van het hof van beroep en meer bepaald de voorzitter van de C2-kamer. Zoals gezegd, viel die eerste zitting op 9 maanden na de ontvangst van het strafdossier op het hof. De HRJ wijst erop dat er op het hof van beroep Antwerpen sedert 15 jaar principieel een niet-uitstelbeleid geldt. Wie uitstel wil voor conclusietermijnen moet dit minstens 10 dagen voor de zitting aankondigen. Op 04.05.2018 liet de voorzitter van de C2-kamer aan de beklaagde, zijn raadsman en het openbaar ministerie weten dat de zaak wegens tijdelijke overbelasting “ambtshalve” zou worden uitgesteld; ze zou niet worden behandeld op 09.05.2018. De HRJ meent dat dit niet getuigt van een behoorlijk zittingsmanagement.

Dat de kamervoorzitter zich wegens buitengewone omstandigheden verplicht zag om de zaak op 09.05.2018 uit te stellen, acht de rechtbank op zich niet foutief of nalatig in de zin van de art. 1382 en 1383 oud BW. In het voorliggende geval bestonden de aangevoerde organisatorische redenen voor de C2-kamer uit de tijdelijke onbeschikbaarheid van 1 raadsheer die een assisenzaak moest voorzitten en 2 andere correctionele raadsheren die gelijktijdig ernstig ziek waren. De kamervoorzitter had de toestemming van de eerste voorzitter om de agenda te regelen met het oog op een betere spreiding van de werklast.

Uit het onderzoek van de HRJ blijkt evenwel dat de kamervoorzitter geen kennis had genomen van de zaak voorafgaand aan zijn beslissing tot uitstel. De HRJ meent dat het voor zich spreekt dat dat niet kan.

In het HRJ Verslag staat dat er vijf zaken waren vastgesteld voor behandeling en dat de Verkrachtingszaak de enige “nieuwe” zaak was; de andere zaken waren reeds uitgestelde zaken. Mogelijks verklaart dit de keuze van de kamervoorzitter om net de Verkrachtingszaak uit te stellen? De concrete details van die andere zaken zijn de rechtbank niet bekend. De rechtbank kan niet beoordelen of de kamervoorzitter op basis van de dan voorliggende elementen had moeten opteren voor het uitstel van een andere zaak.

De rechtbank stelt verder vast dat de Beklaagde en het openbaar ministerie verzocht werden aanwezig te zijn op de zitting van 09.05.2018, teneinde het uitstel tegensprekelijk te laten verlopen en eventueel conclusietermijnen te bepalen. Hoewel de kamervoorzitter zelf het initiatief nam voor het uitstel, had het openbaar ministerie evenals de Beklaagde gelegenheid om hun standpunt op de zitting kenbaar te maken. Op de zitting van 09.05.2018 werden op verzoek van de Beklaagde en van het openbaar ministerie effectief conclusietermijnen bepaald. De zaak werd dan uitgesteld naar de zitting van 28.11.2018. De rechtbank weet niet hoe deze nieuwe zittingsdatum werd bepaald. Gebeurde dat in functie van de zittingskalender en/of van de gevraagde conclusietermijnen? Nadere gegevens hierover zijn er niet. Zoals de HRJ stelt, moet overleg tussen het openbaar ministerie en het hof een goed beheer mogelijk maken met communicatie over de bijzonderheden van de zaken zoals hun prioritair karakter. Zoals hiervoor aangegeven, had de zaak in kwestie voor het openbaar ministerie echter kennelijk geen prioritair karakter.

Het uitstel bedroeg meer dan 6 maanden. De zittingsdatum van 28.11.2018 lag meer dan 15 maanden verwijderd van de ontvangst van het dossier op het hof. Rekening houdend met een te verwachten arrest 1 maand later zou dat de volledige behandeltijd op meer dan 16 maanden brengen, hetzij meer dan 4 maanden langer dan het streefdoel van 1 jaar en bijna 6 maanden langer dan het (langste) gemiddelde van 10,4 maanden. Nu dat laatste een gemiddelde datum betreft, houdt dit per definitie in dat sommige zaken een langere behandeltijd kennen. Dat is niet *per se* onredelijk, laat staan foutief of nalatig in de zin van art. 1382 e.v. oud BW.

Er is geen bewijs van een fout in de zin van de artikelen 1382 en 1383 oud BW op dit vlak.

3. Schorsing C2-kamer – herverdeling noch screening

34.
De eerste voorzitter van het hof van beroep besliste bij de vaststelling van de dienstregeling van 03.07.2018 te voorzien in de voorlopige schorsing van de C2-kamer met ingang van 03.09.2018. De dienstregeling vermeldde dat de kamer enkel zitting zou houden als de dienst het vereiste alsook voor de uitspraak van de arresten in eventueel nog in beraad zijnde zaken.

Op 24.07.2018 liet de eerste voorzitter aan de partijen in de Verkrachtingszaak weten:

> "*Door aanhoudende besparingen worden wij geconfronteerd met een tekort aan raadsheren, dat nog verder oploopt in de komende maanden, zodat het noodzakelijk is de werking van de correctionele kamer C2 tijdelijk op te schorten. De behandeling van uw zaak, voor deze kamer vastgesteld op 28 november 2018, zal dus geen doorgang kunnen vinden. U hoeft zich dus niet te verplaatsen en dient op deze datum niet te verschijnen. De regeling voor de mededeling en neerlegging van conclusies en stukken zoals in de beschikking bepaald blijft evenwel onverkort van kracht. U zal later een nieuwe kennisgeving ontvangen met vermelding van de kamer, datum en uur waarop uw zaak wel zal kunnen behandeld worden*." (p. 24 HRJ Verslag)

Aan de HRJ verklaarde het hof dat "*"in normale tijden" de dienst zo [moet] worden georganiseerd dat alle zaken in het hof gemiddeld binnen het jaar volledig zijn afgehandeld. Wanneer het, door een gebrek aan middelen, voor het hof onmogelijk wordt om de dienst zo te organiseren dat alle zaken tijdig kunnen worden behandeld, moet het beleid keuzes maken.*" (p. 28 HRJ Verslag).

De rechtbank stelt samen met de HRJ vast dat het op non-actief zetten van de C2-kamer dus uitgelegd werd door een gebrek aan magistraten. De HRJ merkte op (p. 28 HRJ Verslag) dat op dat ogenblik ook al een burgerlijke kamer (de B17-kamer) en een andere correctionele kamer (de C7-kamer, die de burgerlijke belangen afhandelde) gesloten waren sinds 01.09.2016 resp. 01.09.2017 wegens een gebrekkige invulling van het wettelijke kader.

35.
Het standpunt dat de eerste voorzitter van het hof de bevoegdheid niet had om de C2-kamer te sluiten en de beslissing om die reden *onwettig* was, in de zin van een schending van een welbepaalde wettelijke norm, overtuigt niet.

Krachtens art. 106 Ger.W. wordt het bijzonder reglement van het hof van beroep vastgesteld door de eerste voorzitter, zij het op advies van de procureur-generaal, van de hoofdgriffier en van de vergadering van de stafhouders van de balies van het rechtsgebied van het hof van beroep, voorgezeten door de eerste voorzitter van het hof van beroep. Het reglement bepaalt o.m. het aantal kamers van het hof, hun bevoegdheid en het aantal raadsheren. De eerste voorzitter heeft binnen dat kader de bevoegdheid om kamers te openen en bijgevolg ook om deze te "sluiten".

In het voorliggende geval werd de kamer strikt genomen niet "gesloten". Zij werd "tijdelijk op non-actief gesteld". Nu dat gebeurde zonder herverdeling van de vastgestelde zaken (zie hierna), kwam dat neer op een uitstel van die zaken voor "voorlopig" onbepaalde duur, met dien verstande dat het hof de betrokkenen had laten weten dat zij "later" een nieuwe kennisgeving zouden ontvangen met vermelding van de kamer, datum en uur waarop de zaak wel behandeld zou kunnen worden (p. 24 HRJ Verslag).

De wettelijke bepalingen aangaande de rechterlijke organisatie verbieden dit niet.

Art. 109 Ger.W. handelt over de toewijzing van zaken aan de onderscheiden kamers overeenkomstig hun "bevoegdheid" zoals voorzien in het bijzonder reglement. Art. 109 Ger.W. luidt:

> *"De eerste voorzitter is belast met de algemene leiding en de organisatie van het hof. […]*
> *Hij verdeelt de zaken overeenkomstig het bijzonder reglement van het hof. Wanneer de behoeften van de dienst het rechtvaardigen, zoals de respectieve werklast van de kamers, de onbeschikbaarheid van een of meer raadsheren die daarin gewoonlijk zitting hebben, de bijzondere deskundigheid van sommigen van hen om een of meer zeer technische zaken te behandelen, de mate waarin het onderzoek van een zaak of van zaken die de eerste voorzitter, in afwijking van het voornoemde reglement, aan*

iemand anders wil toewijzen, gevorderd is en deze zaak of zaken klaar is of zijn voor behandeling, of andere daarmee vergelijkbare objectieve gronden, kan hij een deel van de zaken die aan een kamer zijn toegewezen, onder de andere kamers van het hof verdelen.[…]"[22]

Art. 109 Ger.W. belast de eerste voorzitter met de verdeling van de zaken overeenkomstig de in het bijzonder reglement bepaalde "bevoegdheden" van de diverse kamers. Bovendien laat het de eerste voorzitter toe om *ten behoeve van de dienst* af te wijken van het bijzonder reglement en (vastgestelde) zaken aan de (op grond van de materie) "bevoegde" kamer te onttrekken om ze toe te wijzen aan een andere kamer. Art. 109 Ger.W.[23] verzoent de wil van de wetgever om meer autonomie te geven aan de korpschefs enerzijds, met de bezorgdheid om bij derden bij de toewijzing van zaken geen schijn van partijdigheid en van afhankelijkheid te doen rijzen anderzijds. Het moest duidelijk zijn dat afwijkingen uitsluitend voor de behoeften van de dienst mogen worden aangewend en niet bedoeld zijn om de samenstelling van de zetel voor de behandeling van een welbepaalde zaak te beïnvloeden.[24]

Art. 109 Ger.W. verplicht de eerste voorzitter dus niet tot een herverdeling van de zaken. Er is *in casu* niet de minste aanwijzing dat de opschorting van de C2-kamer de doelstelling/rationale van art. 109 Ger.W. zou hebben miskend.

36.
Blijft de vraag of de opschorting van de C2-kamer, zonder screening noch herverdeling van de zaken, de toets van de zorgvuldigheidsnorm kan doorstaan. Zoals net gezegd, zijn de respectieve werklast van de kamers en de onbeschikbaarheid van een of meer raadsheren uitdrukkelijk bij art. 109 Ger.W. voorzien als wettelijke redenen om zaken die conform het bijzonder reglement werden verdeeld onder de verscheidene kamers, te onttrekken aan een kamer en deze te verdelen onder de andere kamers. Art. 140 Ger.W. legt het openbaar ministerie op te waken voor de regelmatigheid van de dienst van de hoven en rechtbanken. Deze opdracht houdt in dat het openbaar ministerie bij de verschillende hoven en rechtbanken toezicht moet houden over hun werking in het algemeen.

De procureur-generaal had op 03.07.2018 als volgt geadviseerd op het voorstel van dienstregeling (p. 33 HRJ Verslag):

"Het (voorlopig) op non-actief zetten van de C2 kamer, relatief kort nadat ook de C7 kamer op nonactief werd gesteld, betekent dat nu nog slechts vier correctionele kamers werkzaam zullen zijn in plaats van de zes die enkele jaren geleden operationeel waren.
[…]

[22] De rechtbank onderlijnt.
[23] Art. 109 werd laatst gewijzigd bij wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde.
[24] Zie Cass. (2e k.) AR P.06.1605.N, 19 april 2007; Memorie van Toelichting, DOC 54 2827/001, p. 61, https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/2827/54K2827001.pdf).

De vermindering van zes correctionele kamers naar vijf, [...], heeft er toe geleid dat het moeilijk werd om normale doorlooptijden te respecteren zowel voor het parket-generaal als voor de zetel. Dankzij ieders inzet kon deze doelstelling worden gehaald.

Omdat vanaf september niet alleen de reeds gestelde zaken van de C2 kamer over de andere kamers zullen moeten herverdeeld (met uitzondering van de C5.1 kamer die nu reeds zwaar overbelast is) maar ook de nieuwe dossiers voortaan over vier in plaats van over vijf kamers zullen worden gesteld komt het respecteren van de doorlooptijden door het hof in het gedrang.
[…].”[25]

Uit dat advies blijkt dat de procureur-generaal ervan uitging dat de zaken van de C2-kamer zouden worden herverdeeld.

De eerste voorzitter zelf liet in juli 2018 verstaan in de pers dat de vastgestelde zaken zouden worden afgehandeld en de nieuwe herverdeeld: “*Door het tekort aan raadsheren zal het hof van beroep het vanaf september met een correctionele kamer minder moeten doen. De nog lopende zaken worden verder afgehandeld*[26]*, maar de nieuwe dossiers zullen over de vier overige correctionele kamers verdeeld worden, wat hun werklast zal vergroten. […]”*[27]

De voor de C2-kamer vastgestelde zaken werden evenwel niet behandeld[28] en de eerste voorzitter is niet tot herverdeling overgegaan. De procureur-generaal heeft evenmin initiatief daartoe genomen. Op het moment van de beslissing, 03.07.2018, werd niet bepaald hoe lang de schorsing van de C2-kamer zou duren. De brief van 24.07.2018 van de eerste voorzitter aan de Beklaagde bevestigt dat de opschorting verwacht werd (minstens) tot 28.11.2018, dus minstens drie maanden, te duren. De Verkrachtingszaak zou op 28.11.2018 effectief niet behandeld noch op vaste datum worden uitgesteld. Bij gebrek aan enige tijdsbepaling in de dienstregeling, lijkt het erop dat de schorsingsbeslissing wel eens voor het volledig gerechtelijk jaar 2018-2019 kon gaan gelden (of toch minstens “tot nader order”).[29] Het op non-actief stellen van de C2-kamer kwam er in de feiten op neer dat de vastgestelde zaken als “tot nader order” onbepaald verdaagd moesten worden beschouwd.

De beslissing van de eerste voorzitter om de C2-kamer tijdelijk op non-actief te stellen, ging niet vergezeld van enige screening van de “getroffen” zaken om te zien of de schorsingsbeslissing geen ongewenste gevolgen zou kunnen hebben of geen risico met zich zou kunnen meebrengen voor de betrokken zaken zelf. Blijkbaar nam het hof noch het parket-generaal enig initiatief daartoe.

---

[25] De rechtbank onderlijnt.
[26] De zaken “in voortzetting” en de zaken die al in beraad waren genomen.
[27] De rechtbank onderlijnt.
[28] Blijkbaar behoudens de zaken “in voortzetting” en de zaken die al in beraad waren genomen.
[29] Dat was blijkbaar ook het geval voor de andere, in de jaren daarvoor, reeds “gesloten” kamers. Uiteindelijk duurde het non-actief meer dan 8 maanden. De C2-kamer zou opnieuw zetelen op 22.05.2019, iets meer dan een maand voor het einde van het gerechtelijk jaar, zij het in buitengewone zitting en slechts bij wijze van “inleidingszitting”.

Nochtans ging de beslissing tot opschorting gepaard met de vermelding dat de C2-kamer zou zetelen “wanneer de dienst dit zou vereisen”. De vraag rijst of dat laatste minstens niet het geval zou zijn, wanneer de betrokken zaken meerdere criteria van het prioriteitenbeleid zouden afvinken. Die oefening werd om ongekende redenen niet gemaakt op het moment van de beslissing om de werking van de C2-kamer op te schorten, zodat de “vereisten van de dienst” minstens tijdelijk niet werden geïdentificeerd.

Zoals gezegd, laat art. 109 Ger.W. de eerste voorzitter uitdrukkelijk toe om rekening houdend met de respectieve werklast van de kamers en de onbeschikbaarheid van één of meer raadsheren af te wijken van het in voege zijnde bijzonder reglement en zaken die volgens dat reglement aan een bepaalde kamer werden toebedeeld, daaraan te onttrekken en te verdelen onder de andere kamers. Art. 140 Ger.W. gelast het openbaar ministerie te waken over de werking van de hoven en rechtbanken. Maar wat als de andere kamers van het betrokken rechtscollege omwille van een te zware werklast en/of niet-beschikbaarheid van raadsheren of andere redenen evenmin bij machte zijn om de te verdelen zaken voor hun rekening te nemen en te behandelen op of omstreeks de voorziene vaststellingsdatum? Zoals hoger opgemerkt, waren er in het hof te Antwerpen voorheen al 2 andere kamers gesloten. De HRJ stelt evenwel vast (p. 34 HRJ Verslag) dat de mogelijkheid om de zaken van de C2-kamer aan andere correctionele of burgerlijke kamers toe te bedelen, niet grondig werd onderzocht.

37.
Het *zonder meer* achterwege laten van een herverdeling van alle zaken vastgesteld voor de C2-kamer, zodat die werden uitgesteld zonder enig direct zicht op een behandelingsdatum, zonder kennis te nemen van de inhoud van die zaken en zonder de minste screening te doen, zelfs niet op basis van *een selectie van* criteria voorzien in het eigen prioriteitenbeleid, strookt niet met de zorgvuldigheidsnorm, *in casu* die van een normaal zorgvuldige en vooruitziende rechterlijke instantie, geplaatst in dezelfde omstandigheden.

Dat gezegd zijnde, moet wat betreft de Verkrachtingszaak hier onmiddellijk een belangrijke kanttekening bij worden gemaakt. Net zoals de HRJ (p. 34 HRJ Verslag) moet de rechtbank opmerken dat zelfs bij een screening van de vastgestelde zaken het niet zeker is dat men de Verkrachtingszaak bij een herverdeling daadwerkelijk als prioritair zou hebben beschouwd, nu die zaak zich in hoger beroep nooit als een prioritaire zaak heeft aangediend (zie bespreking hiervoor). De betrokken magistraten hebben een beoordelingsmarge. Het verlenen van prioriteit aan de ene zaak, houdt zoals gezegd noodzakelijkerwijze in dat een andere zaak hiervoor moet wijken. Er liggen geen gegevens voor over de positionering van de Verkrachtingszaak in het geheel van de betrokken zaken van de C2-kamer.

4. Schending redelijke termijn

38.
Ter herinnering: het dossier van de Verkrachtingszaak werd op het hof van beroep ontvangen op 09 en 10.08.2017. Op 08.03.2018 werd de zaak toebedeeld aan de C2-kamer en

vastgesteld voor de zitting van 09.05.2018 met een vermoede behandelingsduur van 60 minuten. Op 09.05.2018 werd de Verkrachtingszaak uitgesteld naar 28.11.2018 en conclusietermijnen bepaald. Bij beslissing van 03.07.2018 werd de C2-kamer met ingang van 03.09.2018 tijdelijk op non-actief gezet. Alle reeds vastgestelde (nog niet in beraad genomen) zaken zouden met andere woorden tot nader order "onbepaald verdaagd" worden en die beslissing ging niet (onmiddellijk) gepaard met een screening van de zaken.

Volgens het HRJ Verslag (p. 34) ging de toenmalige eerste voorzitter van het hof van beroep met pensioen op 01.02.2019. Het hof werd vanaf dan geleid door een waarnemend eerste voorzitter. Die verzocht de procureur-generaal begin februari 2019 om een overzicht te geven van de dossiers die waren vastgesteld voor de C2-kamer en de "gevoelige" dossiers op te lijsten. Uit dat overzicht bleek dat er 77 zaken betrokken waren. Een aantal daarvan werd aangeduid als "gevoelig" wegens de aard van de feiten, waaronder zedenzaken en gewapende overvallen. Er werd beslist om de C2-kamer vanaf september 2019 weer te openen en de uitgestelde zaken voor die kamer te behandelen. In mei en juni 2019 zouden er enkele inleidingszittingen zijn voor het bepalen van conclusietermijnen, zodat de zaken zeker zouden worden behandeld vanaf september. Volgens de beschikking van 24.04.2019 zou de C2-kamer buitengewone zittingen houden op 22.05, 05.06 en 12.06.2019. De HRJ zegt dat 65 (op 77) zaken voor die zittingen werden opgeroepen. De Beklaagde werd gedagvaard voor de zitting van 05.06.2019, zij het met de mededeling dat de zaak niet ten gronde zou worden behandeld. Op 08.05.2019 werd de Beklaagde nogmaals gedagvaard voor de zitting van 05.06.2019, ditmaal zonder de voormelde mededeling. Hij was inmiddels, op 06.05.2019, gearresteerd voor de verkrachting en moord op het Slachtoffer twee dagen voordien. De Verkrachtingszaak werd effectief behandeld op 05.06.2019 en bij eindarrest van 26.06.2019 werd de Beklaagde veroordeeld tot o.m. een gevangenisstraf van 5 jaar. Hij werd eveneens onmiddellijk aangehouden.

De volledige behandeltijd van de Verkrachtingszaak voor het hof nam dus meer dan 22 maanden in beslag, vanaf de ontvangst van het dossier op 09 en 10.08.2017 tot het eindarrest van 26.06.2019. De rechtbank neemt met eisers en de HRJ aan dat de Verkrachtingszaak maar werd behandeld op 05.06.2019 omwille van de fatale nieuwe feiten op 04.05.2019. Het was eerst immers niet de bedoeling om de zaak dan ten gronde te behandelen.

39.
De wet legt geen concrete termijnen op binnen de welke een correctionele zaak moet worden behandeld[30]. Volgens art. 27 V.T.Sv. moet dat gebeuren binnen een "redelijke termijn". Bij overschrijding van de redelijke termijn, kan de rechter de straf drastisch verminderen, geen straf opleggen of de strafvordering zelfs vervallen verklaren.[31]

[30] Afgezien van de verjaringstermijnen.
[31] Art. 21ter 1e lid V.T.Sv. luidde destijds: "*Indien de duur van de strafvervolging de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf.*"
Thans luidt art. 27 V.T.Sv.: "*Indien de duur van de strafvervolging de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken, of een straf uitspreken die*

Art. 6.1 EVRM luidt:

> "*Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolging heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld. […]*"

In strafzaken heeft het vereiste van de redelijke termijn van art. 6.1 EVRM tot doel te vermijden dat een beklaagde al te lang in onzekerheid verkeert over de uitkomst van de strafvervolging. Het staat aan de rechter te oordelen of het vereiste van de redelijke termijn is nageleefd, rekening houdend met de criteria van de complexiteit van de zaak, de houding van de met de opsporing en vervolging belaste overheden, de houding van de beklaagde en het belang dat de zaak heeft voor de beklaagde.[32]

Hoewel het EHRM er al op heeft gewezen dat een berechting binnen redelijke termijn (ook) noodzakelijk is voor de effectiviteit en de geloofwaardigheid van justitie[33], heeft art. 6.1 EVRM in strafzaken dus de bescherming van de beklaagde als primordiale doelstelling. Binnen het bestek van de voorliggende zaak staat het niet aan deze rechtbank om de behandeltijd van de Verkrachtingszaak vanuit die invalshoek te beoordelen.

40.
De gerechtelijke instanties kunnen in het kader van de organisatie van de dienst zelf richttermijnen vooropstellen binnen dewelke zij strafzaken zullen behandelen. Volgens de HRJ is het streefdoel in het hof van beroep Antwerpen een volledige behandeltijd van 1 jaar, vanaf het aantekenen van hoger beroep tot het eindarrest. Volgens de werkingsverslagen van het hof die de HRJ kon inkijken, schommelde de gemiddelde duur tussen de inschrijving van de zaak en het eindarrest in de jaren 2015 tot en met 2018 in strafzaken tussen 9,6 maanden (2016) en 10,4 maanden (2017). In de Verkrachtingszaak bedroeg deze duur uiteindelijk meer dan 22 maanden, hetzij meer dan het dubbele van de langste gemiddelde duur en bijna het dubbele van het streefdoel.

De HRJ beoordeelt de behandeltermijn in de Verkrachtingszaak als "abnormaal lang" (p. 35 HRJ Verslag).

---

lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf of, bij een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn, het verval van de strafvordering uitspreken.
De rechter beoordeelt, in het licht van de omstandigheden van de zaak en het belang van de overschrijding van de redelijke termijn, welke van de in het eerste lid bedoelde gevolgen moet worden uitgesproken. [...]", Oorspronkelijk artikel 21ter ingevoegd bij art. 2 W. 30 juni 2000 (B.S., 2 december 2000 (eerste uitg.)), vernummerd tot artikel 27, verplaatst en gewijzigd bij art. 34, 1° en 2° Wet 9 april 2024 (BS 18 april 2024).

[32] Zie: Cass. (2e k.) AR P.23.1078.N, 16 januari 2024.

[33] EHRM 24 oktober 1989, H. t. Frankrijk, http://www.echr.coe.int (25 juni 1999), met noot J. FLAUS.

Nu het hof zelf een streefdoel heeft vooropgesteld van 1 jaar voor de volledige behandeltijd van een strafzaak in hoger beroep, mag worden aangenomen dat het hof deze termijn van 1 jaar *in abstracto*, als algemeen richtsnoer, beschouwt als een "redelijke termijn". Daarnaast tonen de werkingsverslagen van het hof aan dat dat streefdoel in de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018[34] kon worden behaald. Zonder uitspraak te doen over de inspanningen die op het terrein voor het respecteren van het streefdoel moesten worden geleverd, kan men niet om de vaststelling heen dat de behandeltermijn van +22 maanden in de Verkrachtingszaak de eigen norm in zeer ruime mate heeft overschreden. Dit strookt niet met wat men mag verwachten van een normaal zorgvuldige en vooruitziende rechterlijke instantie, geplaatst in dezelfde omstandigheden.

De abnormaal lange behandeltermijn is grotendeels het gevolg van het uitstel op 09.05.2018 naar de zitting van 28.11.2018 en het op non-actief zetten van de C2-kamer met ingang van 03.09.2018. Zonder afbreuk te doen aan het gegeven dat de opschorting van de C2-kamer zonder screening/herverdeling van de zaken foutief is in de zin van art. 1382 e.v. oud BW, moet worden gezegd dat die beslissing, om het zacht uit te drukken, niet uit het niets kwam. De eerste voorzitter had er meermaals op gehamerd dat het magistratentekort de regelmatige samenstelling van de kamers van het hof in het gedrang bracht en dat het gebrek aan middelen hem dwong tot het maken van "keuzes". Hierna wordt op dat aspect dieper ingegaan.

8. Geen voorkoming van noch remediering aan de structurele onderbezetting en niet-invulling van het wettelijk kader van het hof van beroep Antwerpen

41.
Art. 151, §1, 1e lid Grondwet bepaalt dat de rechters onafhankelijk zijn in de uitoefening van hun rechtsprekende bevoegdheden.

Teneinde de rechterlijke onafhankelijkheid en de scheiding der machten te waarborgen heeft de grondwetgever de wetgevende macht bevoegd gemaakt om het personeelsbestand van de rechterlijke macht vast te stellen. Art. 186, §1 Ger.W. bepaalt dat een wet de personeelsformatie van de magistraten en de leden van de griffie vaststelt, vandaar het begrip "wettelijk kader". Dat gebeurt met de meermaals gewijzigde Wet betreffende de rechterlijke inrichting van 3 april 1953.

De uitvoerende macht heeft krachtens art. 108 Grondwet[35] de plicht om het wettelijk kader in te vullen. Door het aantal magistraten en griffiers te bepalen die nodig zijn om de werklast te kunnen dragen en door het nodige budget te voorzien voor het invullen van de kaders aan 100 procent, heeft de wetgever van 2014 de uitvoerende macht uitdrukkelijk belast met het

[34] De cijfers zijn van een meting op 31.12.2018. Het effect van het op non-actief zetten van de C2-kamer laat zich hier allicht nog niet voelen.
[35] Art. 108 Grondwet: "*De Koning maakt de verordeningen en neemt de besluiten die voor de uitvoering van de wetten nodig zijn, zonder ooit de wetten zelf te mogen schorsen of vrijstelling van hun uitvoering te mogen verlenen.*"

nemen van alle nodige maatregelen om tot een volledige invulling van die kaders te komen. De uitvoerende macht mag de draagwijdte van die wetten niet beperken of uitbreiden, noch bijgevolg het aantal tewerkstellingen in de wettelijke kaders wijzigen, zodat die uitvoerende macht verplicht is de maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn om de wettelijke kaders tot 100 procent te vullen. Aangezien art. 287sexies Ger.W. de bekendmaking toelaat ten vroegste 15 maanden voor de vacature, schendt de weigering om ze stelselmatig, desgevallend vooraf, bekend te maken deze beginselen. De weigering van stelselmatige en voorafgaande bekendmaking van de vacatures maakt een fout uit.[36]

De wettelijke personeelsformaties vormen geen maxima waaronder de Koning het aantal magistraten en griffiers vrij mag bepalen, in de uitoefening van een discretionaire beoordelingsbevoegdheid. De minister van Justitie heeft geen discretionaire bevoegdheid om te beslissen over het aantal en het tijdstip van bekendmaking van vacatures en het te benoemen aantal magistraten voor elk betrokken rechtscollege. De bekendmaking van de vacatures moet, om te voldoen aan art. 108 Grondwet, onverwijld gebeuren, op zijn minst van zodra de vacature bestaat of zelfs ervóór indien ze voorzienbaar is. Aangezien de verplichting om de vacatures voor magistraten en griffiepersoneel bekend te maken een resultaatsverbintenis is en de minister van Justitie zich moet houden aan de wettelijke personeelsformaties, kan de schending van deze verplichting als fout worden aangerekend in de zin van art. 1382 BW.[37]

Het EHRM[38] heeft België er vorig jaar nog aan herinnerd dat art. 6.1 EVRM de verdragsluitende staten verplicht hun rechtssystemen zodanig in te richten dat hun rechters binnen een redelijke termijn kennis kunnen nemen van geschillen over rechten en verplichtingen in een rechtszaak.[39]

De HRJ merkt aangaande de vacatures op: "*Het is de Minister van Justitie die beslist of en wanneer een plaats vacant wordt verklaard. Sinds het najaar 2014 wordt gewerkt met zogenaamde "vacatureplannen", zonder naleving van de wettelijke personeelsformaties.*" (p. 31 HRJ Verslag).

42.
Wat het hof van beroep in Antwerpen betreft, telt het wettelijk kader 63 magistraten sinds de wet van 14 december 2004. De HRJ stelt het volgende vast (p. 29 HRJ Verslag):

- in 2017, het jaar waarin hoger beroep werd aangetekend in de Verkrachtingszaak, was er een tekort aan bijna 3,5 magistraten;
- in 2018, het jaar waarin de Verkrachtingszaak was vastgesteld voor behandeling, was er een tekort aan 7 magistraten of een invulling van het kader van 89% (afwezigheden wegens ziekte niet meegerekend);

[36] Zie: Rb. Brussel (Fr.) (4e k.) 13 maart 2020, *JLMB* 2020, afl. 14, 631.
[37] Zie: Brussel (1e k.) nr. 220/AR/992, 6 november 2023, *JT* 2023, afl. 6960, 667.
[38] Europees Hof voor de Rechten van de Mens.
[39] EHRM, 6 september 2023, nr. 13630/19.

- In februari en maart 2019 zou er een tekort zijn van 9 magistraten of een bezetting van 86%.

De HRJ stelt (p. 28 HRJ Verslag):

> "*De personeelsformatie van magistraten is echter zelden volledig ingevuld. Magistraten die de organisatie verlaten worden meestal niet onmiddellijk vervangen. Sinds enkele jaren is dit zelfs zo wanneer men hun vertrek kan voorspellen, zoals het geval is bij magistraten die op de wettelijke leeftijdsgrens met pensioen gaan (de pensioendatum is nochtans ruim op voorhand gekend). Wanneer de vervanging zal plaatsvinden is voor het hof niet geweten en niet te voorspellen. Magistraten die (langdurig) afwezig zijn om medische redenen worden gerekend als een ingevulde plaats.*"

43.

Het feitenrelaas hiervoor maakt (op niet exhaustieve wijze) niet alleen melding van weerkerende klachten over ernstige personeelstekorten vanwege de rechterlijke orde in het algemeen, maar ook en vooral vanwege de eerste voorzitter van het hof van beroep Antwerpen. Hij heeft niet nagelaten om in de werkingsverslagen hierop de aandacht te vestigen en aanhoudend bij de minister van Justitie, diens kabinet en de pers aan de alarmbel te trekken. Hij stond daarin niet alleen. Tal van hooggeplaatste magistraten waarschuwden de voorbije jaren ervoor dat de Rechtsstaat bij gebrek aan middelen zonder meer in het gedrang kwam. Nogmaals een kleine selectie:

24.09.2014: de eerste voorzitter beklaagt zich bij de minister van Justitie nogmaals over de structurele onderbezetting van het magistratenkader: "*Gelet op de onderbezetting en de overbelasting van het resterende personeel wordt het bovendien onvermijdelijk dat er vergissingen en omissies zullen gebeuren wat, vooral in strafzaken, zou kunnen leiden tot procedurefouten met desastreuze gevolgen. […] waardoor o.m. dit najaar vier collega's niet tijdig zullen vervangen worden, wat aanleiding geeft tot moeilijkheden en overbelasting van de andere collega's. […].*"

23.10.2014: de eerste voorzitter meldt aan de minister dat 4 kamervoorzitters in rust zijn gesteld en 1 raadsheer langdurig ziek is. Hij wijst op de ernstige achterstand en op de moeilijkheden om de betreffende kamers van het hof regelmatig samen te stellen.

08.01.2015: de eerste voorzitter dringt bij de minister van Justitie aan op de snelle benoeming van een voorgedragen kandidaat raadsheer en meldt het vertrek van een andere raadsheer.

04.09.2015: de eerste voorzitter stelt in de pers: "*Zowat overal zie je dat we op 70 à 80 procent zitten van ons kader inzake magistraten en griffiers. […], dan weet je dat je aan het verzuipen bent. Dan moet je zittingen schorsen […]. Dan moet je niet verbaasd zijn als er vroeg of laat ongelukken gebeuren, […].*"

07.06.2016: magistraten en gerechtspersoneel voeren acties tegen de besparingen binnen justitie. Zij wijzen erop dat de wetgevende en uitvoerende macht de derde grondwettelijke macht voldoende middelen moeten geven om haar taak naar behoren uit te voeren.

13.07.2016: In een voorstel van resolutie verwijzen twee volksvertegenwoordigers naar de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie die de regering ervan beschuldigde het gerecht te verwaarlozen. Zij berekenen dat de rechterlijke macht jaarlijks een lineaire besparing onderging van 2 %, of 10 % tussen 2015 en 2019. Over de invulling van het kader: "*De meest dramatische situatie doet zich echter voor bij de hoven van beroep: het kader zou er immers maar voor 82 % zijn opgevuld: 78 % in Antwerpen en Brussel, […]"*

15.05.2017: de eerste voorzitter beklaagt zich erover dat de extra terro-krachten uit het interdepartementaal vrijgemaakte budget van 400.000.000 euro , worden meegeteld bij het kader.

01.06.2017: de voorzitter van het College van hoven en rechtbanken schrijft de minister van Justitie in dezelfde zin aan.

22.05.2018: de eerste voorzitter maakt de minister een lijst over van de verwachte vacatures in het hof. 14 raadsheren vertrekken tussen 23.06.2016 en 01.05.2019; 3 raadsheren wensen hun pensioen op te nemen eind 2019 en 4 anderen overwegen om dat in 2019 te doen.

07.06.2018: de eerste voorzitter dringt aan op een oplossing bij de minister: "*Zoals gezegd zal ik vanaf 1 september noodgedwongen nog een correctionele kamer tijdelijk moeten sluiten. Wat voor grote moeilijkheden zal zorgen. […] U zal begrijpen dat ons hof begin 2019 in een onmogelijke toestand zal terechtkomen indien wij niet onverwijld kunnen aanvangen met de recrutering van magistraten ter vervanging van de vertrekkers. […]"*

03.07.2018: de eerste voorzitter licht de sluiting van de C2-kamer toe in de pers: er worden te weinig vacatures opengesteld en het duurt te lang vooraleer iemand is benoemd. Hij verklaart dat er voor 15 openstaande plaatsen slechts 1 vacature werd uitgeschreven.

05.12.2019: de hoogste magistraten van het land vragen de toekomstige federale regering om een einde te stellen aan de lineaire besparingen en de rechtscolleges de nodige financiële middelen te verstrekken om hun opdrachten te kunnen vervullen en op een kwaliteitsvolle manier tijdig recht te spreken. "*Zonder die bijkomende financiering dreigt de achterstand die hier en daar bestaat, ondanks de lovenswaardige inzet van velen, in de ogen van de rechtzoekenden neer te komen op een laattijdige en bijgevolg nutteloze rechtsbedeling, ja zelfs op rechtsweigering."*[40]

[40] Gemeenschappelijk Memorandum van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State, 2019,
http://www.raadvst-consetat.be/?page=news%5Farchive&lang=nl&newsitem=564&year=2019.

In een Gemeenschappelijk Memorandum van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State van juli 2024[41], geven de drie hoogste rechtscolleges van het land uiting aan hun bezorgdheden m.b.t. de eerbiediging en bescherming van de rechtsstaat:

> "***1. Een passende financiering van Justitie en volledige wettelijke kaders***
> *De drie hoogste rechtscolleges zijn van oordeel dat het meer dan dringend is dat de jurisdictionele activiteit in haar geheel meer aandacht en budgettaire middelen krijgt van de toekomstige politieke verantwoordelijken. De Europese Commissie en de Raad van Europa verzoeken de Belgische Staat regelmatig om de budgettaire situatie van zijn Justitie te verbeteren. De door het Parlement aangenomen wettelijke kaders moeten permanent worden geëerbiedigd en versterkt waar nodig.*
>
> ***2. De plicht van de Staat om het mogelijk te maken dat elk rechtscollege recht kan spreken binnen een redelijke termijn***
> *België is zowel in strafzaken als in burgerlijke zaken bij herhaling veroordeeld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens voor het niet in acht nemen van de redelijke termijn. De naleving van dat beginsel is nochtans een essentiële waarborg voor een hersteljustitie en vloeit voort uit het vertrouwen dat de rechtzoekende moet kunnen hebben wanneer hij zich tot een rechtscollege wendt. De drie hoogste rechtscolleges betreuren het gebrek aan een concrete reactie van de politieke verantwoordelijken ten aanzien van de situatie en de herhaalde waarschuwingen van de Europese instanties. Het is dus meer dan ooit tijd dat een sterk antwoord op die structurele problemen wordt gegeven.*
> *[…]"*

44.
De niet-invulling van het wettelijk kader van het hof van beroep Antwerpen is niet te wijten aan onvoorziene omstandigheden, maar louter ingegeven door besparingsmaatregelen.

Gelet op het voorgaande, is het duidelijk dat de uitvoerende macht haar (grond)wettelijke plicht niet naar behoren heeft vervuld door niet te verzekeren dat het wettelijk kader van het hof van beroep Antwerpen volledig werd ingevuld. Dit is een schending van een wettelijke norm, van een resultaatsverbintenis en is een fout in de zin van art. 1382 oud BW. Er is geen sprake van een onoverwinnelijke dwaling of andere rechtvaardigingsgrond in hoofde van de uitvoerende macht.

45.
Het beantwoorden van de vraag of naast de uitvoerende macht ook de wetgevende macht in gebreke is gebleven ten aanzien van de rechterlijke macht, is niet opportuun, aangezien verweerder burgerrechtelijk aansprakelijk is voor beide machten.

[41] Gemeenschappelijk Memorandum van het Grondwettelijk Hof, het Hof van Cassatie en de Raad van State, juli 2024, https://hofvancassatie.be/pdf/Gemeenschappelijk_memorandum_2024NL.pdf.

C. SCHADE IN OORZAKELIJK VERBAND

1. Standpunten

46.
Eisers omschrijven hun schade als het verlies op afschuwelijke wijze van hun dochter resp. zus, minstens het verlies van een kans dat zij niet zou zijn verkracht en vermoord op 04.05.2019. Zij begroten deze schade op 1 euro provisioneel.

In hoofdorde zijn eisers van mening dat de Beklaagde zonder de fouten van verweerder op 04.05.2019 in de gevangenis had gezeten en hij de fatale feiten dan niet zou hebben gepleegd. Ondergeschikt, menen eisers dat de fouten van verweerder hen een ernstige kans hebben ontnomen om de feiten van 04.05.2019 te vermijden (zodat het Slachtoffer nog zou hebben geleefd op 04.05.2019).

47.
Verweerder meent dat er geen bewijs is van een oorzakelijk verband tussen de hem ten laste gelegde fouten en de schade. Hij benadrukt dat het niet zeker was dat het hof van beroep de onmiddellijke aanhouding van de Beklaagde in de Verkrachtingszaak zou hebben bevolen en wijst erop dat er tegen een eindarrest nog cassatieberoep zou hebben opengestaan met schorsende werking.

2. Bespreking

48.
Er kan geen betwisting zijn over het bestaan van schade in hoofde van eisers ingevolge van het gewelddadige verlies van hun dochter/zus.

Om tot de aansprakelijkheid van verweerder te kunnen komen, moeten de hiervoor weerhouden fouten een *conditio sine qua non,* een noodzakelijke voorwaarde, zijn geweest voor de schade zoals die zich concreet heeft voorgedaan. Die fouten hoeven niet de rechtstreekse oorzaak te zijn geweest van de schade[42] en hoeven evenmin de enige (mogelijke) oorzaak van die schade te zijn (equivalentietheorie).[43]

49.
De hiervoor weerhouden fouten bestaan telkens uit een onrechtmatig nalaten: het nalaten de voor de C2-kamer vastgestelde zaken te screenen/te herverdelen, het nalaten de Verkrachtingszaak in hoger beroep te behandelen binnen een normale termijn en het nalaten om het wettig kader van het hof van beroep Antwerpen in te vullen.

---

[42] Zie: Cass. (2e k.) AR P.19.0931.N, 14 januari 2020.
[43] Zie ook: JOCQUE, G., *Het buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht Van oud naar nieuw*, Brugge, Die Keure 2024, nr. 122.

Wanneer de fout bestaat uit een verzuim, moet de rechter nagaan wat er gebeurd zou zijn indien de schadeverwekker de handeling waartoe hij verplicht was, wel had gesteld.[44] Dit is het "rechtmatig alternatief". De rechter moet construeren wat er zich in dat geval zou hebben voorgedaan; hij moet een hypothese formuleren die zich in werkelijkheid niet heeft voorgedaan.[45]

In het geval dat de fout bestaat uit een nalaten, kan het na de feiten moeilijk zijn om met zekerheid vast te stellen dat het schadegeval zich niet zou hebben voorgedaan zoals het zich concreet heeft voorgedaan, indien de nagelaten handeling wel was gesteld geweest. In dat geval kan de fout wel nog de zekere oorzaak zijn van het verlies van een kans om het schadegeval te vermijden.[46]

Het verlies van een kans is een afzonderlijke schadepost. Het is geen lapmiddel voor een onzeker oorzakelijk verband. Alleen is het zo dat de benadeelde geen oorzakelijk verband moet aantonen tussen de fout en de werkelijke of definitieve schade, maar wel tussen de fout en het verlies van een kans om die schade te vermijden (of het voordeel te bekomen).

De rechter kan vergoeding toekennen voor het verlies van een kans op het verwerven van een voordeel of het vermijden van een nadeel indien het verlies van deze kans te wijten is aan een fout. Het verlies van een kans komt voor vergoeding in aanmerking indien tussen de fout en het verlies van deze kans een *conditio sine qua non* verband bestaat en het om een reële kans gaat.[47]

Eisers moeten bijgevolg als benadeelde partij in de historische reconstructie van het verhaal aantonen dat zonder het onrechtmatige nalaten, of anders gezegd mits het rechtmatig handelen of mits het stellen van de verzuimde handeling, de schade was voorkomen, zich niet had voorgedaan zoals zij zich concreet heeft voorgedaan, te weten, in hoofdorde, het gewelddadige verlies van hun dochter/zus, en ondergeschikt, het definitieve verlies van de kans om die schade te vermijden.

50.
De onderscheiden fouten in hoofde van het hof van beroep Antwerpen resulteren uiteindelijk in één essentiële fout, namelijk de te lange behandelingstermijn van de Verkrachtingszaak. De analyse van de stukken hiervoor toont onomstotelijk aan dat de fout van de uitvoerende macht om niet te voorzien in de invulling van het wettelijk kader in het hof te Antwerpen in

[44] Zie: L. VAN ROY, G. JOCQUE en I. SAMOY, "Actualia aansprakelijkheidsrecht 2021-2024" in I. SAMOY en C. VAN SCHOUBROECK (eds), *Aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht,* Themis 2023-24, nr. 129, Antwerpen, Larcier-Intersentia, 2024, 25, nr. 45.
[45] Zie: JOCQUE, G., *Het buitencontractuele aansprakelijkheidsrecht Van oud naar nieuw*, Brugge, Die Keure 2024, nr. 125.
[46] Zie: VANSWEEVELT, T., en WEYTS, B., *Handboek Buitencontractueel Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen-Oxford, Intersentia, 2009, nrs. 1021 e.v. en 1275 e.v.
[47] Zie: Cass. (1e k.) AR C.15.0286.N, 21 april 2016; Cass. (1e k.) AR C.19.0153.N, C.19.0174.N, 13 januari 2022.

bijzonder grote (zo niet uitsluitende mate) aan de basis ligt van de fouten die door het hof van beroep zijn gemaakt. Er is geen reden om aan te nemen dat mits een invulling van het wettelijk kader de Verkrachtingszaak niet zoals gebruikelijk binnen het jaar na ontvangst van het dossier op het hof van beroep zou zijn behandeld, dit wil zeggen zou hebben geresulteerd in een eindarrest in september 2018. Minstens zou de zaak behandeld zijn geweest op de zitting van 28.11.2018 met een arrest eind december 2018/begin januari 2019. De zaak was juridisch noch feitelijk complex. Er was maar 1 beklaagde en 1 slachtoffer; het hoger beroep betrof enkel de strafmaat.

51.
In hoger beroep moest het hof zich dan buigen over de strafmaat. Het is onmogelijk voor deze rechtbank om met zekerheid te zeggen hoe het hof zou hebben geoordeeld. Aangezien niemand de toekomst kan voorspellen of in het hoofd van iemand anders kan kijken, is het eenvoudigweg niet mogelijk om hierover absolute uitspraken te doen. Ook niet met de kennis van het eindarrest dat het hof van beroep op 26.06.2019 heeft geveld. Dat arrest is immers het unieke product van een unieke verzameling van menselijke, materiële en immateriële elementen zoals ze zich op een bepaald moment in tijd en ruimte hebben voorgedaan. Het hof, dat in principe moest oordelen over het beroep van de Beklaagde[48] én van het openbaar ministerie inzake de strafmaat, zou hierbij normaliter rekening houden met de aard en ernst van de feiten, de leeftijd van de Beklaagde, zijn persoonlijkheid en persoonlijke situatie en zijn strafverleden, zoals die elementen zich op het ogenblik van de beoordeling aandienden. Hoe moeilijk dat vandaag ook is, men moet te allen prijze vermijden om te redeneren vanuit de kennis van de gruwelijke feiten die zich op 04.05.2019 zouden voordoen. Die feiten zouden zich in deze hypothese immers niet hebben voorgedaan. In het strafdossier zat naast een verslag van de door de Beklaagde geraadpleegde geneesheer, een verslag van de justitie-assistent en van een door het gerecht aangestelde psychiater-deskundige over de Beklaagde. Die gerechtsdeskundige stelde een ambulante psychotherapeutische behandeling voor. Het hof zou op basis van de voorliggende elementen de veroordeling in eerste aanleg kunnen hebben bevestigd, maar ook verminderd of vermeerderd. Ook de mogelijkheid van (gedeeltelijk) probatie-uitstel kan niet helemaal worden uitgesloten nu dat in eerste aanleg was gevorderd en het strafverleden dat blijkbaar nog zou hebben toegelaten. Het eindarrest ligt niet volledig voor, maar bij de motivering van de strafmaat (als bijlage gevoegd aan het HRJ Verslag) stelt het hof (op 26.06.2019, na de nieuwe feiten) uitdrukkelijk dat een probatie-uitstel niet aan de orde kon zijn *in weerwil* van de besluitvorming van de voorheen aangestelde gerechtsdeskundige.

Aansluitend op de uitspraak inzake de strafmaat (en in functie van de omvang ervan), zou het openbaar ministerie de onmiddellijke aanhouding hebben kunnen vorderen en het hof die vordering al dan niet hebben kunnen inwilligen. Opnieuw is er geen absolute zekerheid dat dat ook effectief zou zijn gebeurd. Hoe stuitend dat vandaag ook kan overkomen voor het recht(vaardigheid)sgevoel, moet men de ongemakkelijke waarheid onder ogen zien dat een onmiddellijke aanhouding niet verzekerd was. De waarschijnlijkheid dat het openbaar

[48] De Beklaagde deed afstand van zijn hoger beroep, maar de rechtbank weet niet of dat te wijten is aan de nieuwe feiten.

ministerie dat vorderingsrecht daadwerkelijk zou uitoefenen en dat het hof vervolgens de onmiddellijke aanhouding ook effectief zou bevelen, zou telkens worden beïnvloed door o.m. de opgelegde strafmaat en de dan voorliggende elementen van het strafdossier. De rechtbank herinnert eraan dat tot de wetswijziging bij art. 2 van de Wet van 29 november 2019 het ontvluchtingsgevaar het enige criterium was voor de onmiddellijke aanhouding.

Naast de onzekerheid over de onmiddellijke aanhouding, moet er gewezen worden op de mogelijkheid voor de Beklaagde van het instellen van een cassatieberoep, dat in strafzaken de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing schorst tot de uitspraak (art. 428 W. Sv.).

Ten slotte zouden ook het tijdstip, de wijze en de duur van de strafuitvoering onderhevig zijn aan de hiervoor genoemde variabele elementen.

Om voorgaande redenen kan de rechtbank de stelling van eisers dat de Beklaagde met zekerheid opgesloten zou zijn geweest in de gevangenis op 04.05.2019, zodat hij de noodlottige feiten van die dag met zekerheid niet had gepleegd en eisers de schade die zij omschrijven als het verlies van hun dochter/zus, met zekerheid niet hadden geleden, niet onderschrijven.

De rechtbank aanvaardt daarentegen wel de stelling van eisers dat het onrechtmatige nalaten, bestaande uit het - door een gebrek aan middelen - niet tijdig behandelen van de Verkrachtingszaak, en het daardoor nog steeds niet hebben geoordeeld op 04.05.2019, aan eisers definitief de kans heeft ontnomen om het verlies van hun dochter/zus te vermijden. In het rechtmatige alternatief, bij een tijdige behandeling van de zaak, hadden eisers een reële kans gemaakt op een veroordeling van de Beklaagde met een reële kans op zijn verwijdering uit de maatschappij op 04.05.2019, zodat hij de feiten van die dag dan niet zou hebben kunnen plegen. Het onrechtmatige nalaten van de rechterlijke en uitvoerende macht was een *conditio sine qua non* voor dat kansverlies.

Bijgevolg staat de aansprakelijkheid van verweerder vast.

52.
Het verlies van een kans leidt tot een “proportionele” vergoeding in functie van de omvang van het kansverlies dat op zijn beurt wordt bepaald door de waarschijnlijkheid van de realisatie van de kans.

Zoals hiervoor al aangegeven, is de graad van waarschijnlijkheid dat de definitief verloren kansen op vermijding van het onheil van 04.05.2019 zich zouden hebben gerealiseerd, onderhevig aan diverse variabele factoren. De waarschijnlijkheid wordt bepaald door het samenspel van een verzameling materiële en immateriële elementen zoals deze zich op een gegeven ogenblik aanbieden enerzijds en menselijke tussenkomsten van magistraten van het openbaar ministerie en van het hof van beroep die handelen vanuit een eigen soevereine appreciatie van die elementen anderzijds. Naar het oordeel van de rechtbank zou het samenspel van die elementen de balans evengoed in de ene dan wel in de andere richting kunnen doen overslaan. Bijgevolg raamt de rechtbank het kansverlies op 50 %.

Nu eisers hun schade begroten op 1 euro provisioneel, *ook* wanneer de rechtbank hun schade zou kwalificeren als een kansverlies, kan de schadevergoeding op dat bedrag worden bepaald.

VI. GEDINGKOSTEN

53.
Verweerder wordt als de in het ongelijk gestelde partij verwezen in de gerechtskosten.

Eisers vorderen een rechtsplegingsvergoeding van 1.800 euro, hetgeen berekend is op basis van een niet in geld waardeerbare vordering. De vordering is evenwel gesteld voor een bedrag van 1 euro provisioneel. Dit is een in geld waardeerbare vordering. De basisrechtsplegingsvergoeding voor die vordering bedraagt 225 euro.

Verweerder wordt bijgevolg veroordeeld tot betaling van:

- de dagvaardingskosten m.i.v. de bijzondere bijdrage voor het Begrotingsfonds Juridische Tweedelijnsbijstand van 24 euro: **212,25 euro***
- de rechtsplegingsvergoeding: **225 euro**.

* Zonder portkosten, aangezien het exploot werd overhandigd.

De rolrechten van **165 euro**, te innen door de FOD Financiën, zijn in principe ook ten laste van verweerder. Ingevolge art. 161, 1° bis juncto art. 279 van het wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten geldt er voor verweerder evenwel een **vrijstelling**[49] van het rolrecht van 165 euro, overeenkomstig het KB van 28 januari 2019 betreffende de uitvoering van het wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten.

[49] Art. 279: *"Zijn vrijgesteld van het rolrecht:*
1° de inschrijvingen van zaken waarvan de vonnissen en arresten, krachtens artikelen 161 en 162 vrijstelling genieten van het recht of van de formaliteit der registratie.
Het recht is echter verschuldigd voor de onder artikel 162, 13°, bedoelde procedures;
[...]"
Art. 161: *"Worden kosteloos geregistreerd:*
[…]
1°bis de vonnissen en arresten houdende veroordeling van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten, van de openbare instellingen die zijn opgericht door de Staat, en van de inrichtingen van de Gemeenschappen en de Gewesten;
[…]"

OM DEZE REDENEN
DE RECHTBANK

Stelt de toepassing vast van de bepalingen van de wet van 15.06.1935 op het taalgebruik in gerechtszaken, zoals gewijzigd,

Spreekt recht in **eerste aanleg en op tegenspraak**,

Verklaart de vordering **ontvankelijk en gegrond als volgt,**

Veroordeelt verweerder tot betaling aan eisers van **1 euro provisioneel**, meer vergoedende interesten vanaf **04.05.2019** tot heden, en meer gerechtelijke verwijlinteresten vanaf heden tot de volledige betaling, alle interesten aan de wettelijke intrestvoet,

Verwijst verweerder in de gerechtskosten en veroordeelt hem bijgevolg tot betaling van:
- de dagvaardingskosten: **212,25 euro**
- de rechtsplegingsvergoeding: **225 euro.**

Dit vonnis werd gewezen door de vijfde kamer van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel, die voor het wijzen van het vonnis samengesteld was uit:
- …, rechter,
- …, rechter,
- …, rechter,

die alle zittingen waarop de zaak behandeld werd, hebben bijgewoond en aan het beraad hebben deelgenomen,

en uitgesproken overeenkomstig art. 782bis lid 1 Ger. W. in openbare zitting op **19.12.2024** door de voorzitter van de vijfde kamer, …, bijgestaan door de griffier, …,

… …

… …